

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. június 27.¹

C-585/18., C-624/18. és C-625/18. sz. egyesített ügyek

**A. K. (C-585/18)
kontra
Krajowa Rada Sądownictwa
és
CP (C-624/18)
DO (C-625/18)
kontra
Sąd Najwyższy (C-624/18 és C-625/18)
a következő részvételével:
Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową**

(a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság, Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 267. cikk – Jogállamiság – EUSZ 2. cikk – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése – Hatékony bírói jogvédelem – A bírói függetlenség elve – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 47. és 51. cikk – A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsát létrehozó nemzeti intézkedések – A nemzeti igazságszolgáltatási tanács bíró tagjainak kijelölési módját módosító nemzeti intézkedések – Az uniós jog elsőbbsége – Az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabály alkalmazásának mellőzésére vonatkozó jogkör”

¹ Eredeti nyelv: angol.

I. Bevezetés

1. A jelen ügyek kontextusa – a Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre (C-619/18) és a Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) ügyre (C-192/18) vonatkozó indítványomban² tárgyal problémákhoz hasonlóan – a lengyel igazságszolgáltatási rendszer 2017-ben elfogadott intézkedésekkel végrehajtott reformja, amely intézkedések tárgyában – amellet, hogy jelentős nemzetközi bírálat érte őket³ – a Bizottság a lengyelországi jogállamiságra vonatkozóan az EUSZ 7. cikk (1) bekezdése szerinti indokolással ellátott javaslatot fogadott el.⁴

2. Ezek olyan, részben az uniós jogon alapuló jogorvoslati kérelmekre vonatkoznak, amelyeket a bírák nyugdíjkorhatárának csökkentéséről szóló lengyel intézkedésekkel érintett bírák a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsa elé terjesztettek. Ezekről az intézkedésekről a Bíróság a 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletében (C-619/18)⁵ megállapította, hogy összeegyeztethetetlenek Lengyelországnak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti kötelezettségeivel, mivel ellentétesek a bírák elmozdíthatatlanságának és a bírói függetlenség – az uniós jog által védett – elvével.

3. Bár a tagállami jog értelmében a legfelsőbb bíróság újonnan létrehozott fegyelmi tanácsát jelölték ki a jogorvoslati kérelmekről való ítélethozatalra, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy a fegyelmi tanács az uniós jog értelmében megfelelően garantálja-e az ilyen keresetek elbírálásához szükséges függetlenséget. Ehhez figyelembe kell venni, hogy a bírák azon csoportját, akiket a köztársasági elnök a fegyelmi tanácsba kinevezhet, a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti

2 A jelen ügyek mellett más ügyeket is terjesztettek a Bíróság elé a lengyel igazságszolgáltatási rendszer reformjával kapcsolatban, köztük a lengyel legfelsőbb bíróság által (C-522/18, C-537/18 és C-668/18), a lengyel legfelsőbb közigazgatási bíróság által (C-824/18) és a lengyel alacsonyabb szintű bíróságok által (C-558/18, C-563/18 és C-623/18) benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket, továbbá a Bizottság Lengyelországgal szemben két kötelezettségszegési eljárást indított (C-619/18 és C-192/18). Az egyértelműség kedvéért megjegyzem, hogy a lengyel igazságszolgáltatási rendszer reformjával kapcsolatban a Bíróság által ezidáig tárgyal kifogások a következőket érintették: 1) a legfelsőbb bírósági bírák nyugdíjkorhatárának csökkentése és a legfelsőbb bírósági bírák aktív szolgálatának meghosszabbítására vonatkozóan a köztársasági elnök számára biztosított hatáskör (lásd: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, valamint Tanchev főtanácsnok indítványa, EU:C:2019:325); 2) a rendes bíróságok és a legfelsőbb bíróság bírái, valamint az ügyészek nyugdíjkorhatárának a nők, illetve férfiak esetében eltérő életkorra való csökkentésében megnyilvánuló állítólagos nemi alapú hátrányos megkülönböztetés, valamint a rendes bíróságok bírái aktív szolgálatának meghosszabbítására vonatkozóan az igazságügyminiszter számára biztosított hatáskör (lásd: Tanchev főtanácsnok Bizottság kontra Lengyelország [A rendes bíróságok függetlensége] ügyre vonatkozó indítványa, C-192/18, EU:C:2019:529); valamint 3) a bírákkal szembeni fegyelmi eljárás (lásd: Tanchev főtanácsnok Miasto Łowicz és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-558/18 és C-563/18, amelynek ismertetésére 2019. szeptember 24-én kerül sor).

3 Lásd például: Európa Tanács, Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság) a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény módosításáról és a legfelsőbb bíróságról szóló törvény köztársasági elnök által javasolt módosításáról, valamint a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény módosításáról szóló törvénytervezetéről szóló, 2017. december 11-i 904/2017 véleménye, CDL-AD(2017)031 (a továbbiakban: a Velencei Bizottság 904/2017. sz. véleménye); az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa különmegbízottjának lengyelországi kiküldetésén készített, a bírák és ügyvédek függetlenségéről szóló, 2018. április 5-i jelentése, A/HRC/38/38/Add.1 (a továbbiakban: a Lengyelországról szóló, 2018. évi ENSZ-jelentés); az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (a továbbiakban: EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (a továbbiakban: ODIHR) a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és bizonyos egyéb lengyelországi törvények tervezetéről szóló, 2017. május 5-i végleges vélemény, JUD-POL/305/2017-Final (a továbbiakban: a Lengyelországról szóló, 2017. évi végleges EBESZ-vélemény), valamint a lengyel legfelsőbb bíróságról szóló törvénytervezet (2017. szeptember 26-i változatának) bizonyos rendelkezéseiről szóló, 2017. november 13-i EBESZ/ODIHR-vélemény, JUD-POL/315/2017.

4 2017. december 20-i COM(2017) 835 final (a továbbiakban: a Bizottság indokolással ellátott javaslata). Ebben az indokolással ellátott javaslatban a Bizottság különösen a következő intézkedéseket kifogásolta: 1) a 2017. május 11-i Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (az országos bírói és ügyészi iskoláról szóló törvény, a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény (Dz. U., 2017., 1139. tájel, módosításokkal együtt)); 2) a 2017. július 12-i Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2017., 1452. tájel, módosításokkal együtt)); 3) a 2017. december 8-i Ustawa o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U., 2018., 5. tájel, módosításokkal együtt); valamint 4) a 2017. december 8-i Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (A nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2018., 3. tájel, módosításokkal együtt). Ez utóbbi két intézkedés képezi jelen ügyek tárgyát.

5 EU:C:2019:531.

igazságszolgáltatási tanács; a továbbiakban KRS), vagyis az a szerv választja ki, amelynek feladata Lengyelországban a bírói függetlenség biztosítása. Ugyanakkor a KRS függetlenségét kétségessé tette a bíró tagok kinevezésének módját módosító lengyel jogszabály. Összetételét jelenleg elsősorban a jogalkotó és végrehajtó hatalom határozza meg.

4. Emellett konkrétabb aggályok merültek fel a fegyelmi tanács bírójának kiválasztása során a KRS által alkalmazott eljárással kapcsolatban.

5. A Bíróság által a jelen ügyekben eldöntendő fő kérdés ezért az, hogy a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa teljesíti-e a függetlenség uniós jogi követelményeit, figyelemmel a KRS tagjai kinevezésének módjára és a fegyelmi tanács bírái kiválasztásának eszközeire.

6. Amennyiben a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa nem teljesíti ezeket a követelményeket, a kérdést előterjesztő bíróság azt is meg szeretné tudni, hogy az uniós jog alapján jogosult-e mellőzni a tagállami jog azon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek alapján a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárásban esetleg nem rendelkezik hatáskörrel.

7. Következésképpen a Bíróságot lényegében arra kéri a kérdést előterjesztő bíróság, hogy alakítsa ki ítélkezési gyakorlatát az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikke szerinti bírói függetlenség biztosítására irányuló tagállami kötelezettségekre vonatkozóan, hogy az uniós jogrendben a jogállamiság tiszteletben tartását erősítse.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

8. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése a következőt írja elő:

„A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.”

9. A Charta 47. cikkének első és második bekezdése szerint:

„Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja. [...]”

B. A lengyel jog

1. A legfelsőbb bírósági bírák nyugdíjkorhatárának csökkentéséről szóló rendelkezések

10. A 2002. november 23-i Ustawa o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U. 2002., 240. sz., 2052. tétel, a módosításokkal együtt; a továbbiakban: a legfelsőbb bíróságról szóló, 2002. évi törvény) 30. cikkének (1) bekezdése a legfelsőbb bíróság bírójának nyugdíjkorhatárát 70 évben állapította meg, kivéve ha a 70. életév betöltése előtt legalább 6 hónappal az adott bíró nyilatkozatot

nyújtott be a legfelsőbb bíróság első elnökéhez, amelyben kifejezésre juttatja azon szándékát, hogy tisztségét továbbra is be kívánja tölteni, és igazolást nyújtott be egészségi állapotáról. Ebben az esetben az említett törvény 30. cikkének (5) bekezdése értelmében az adott bíró 72 éves koráig automatikusan betölthette tisztségét.

11. 2017. december 20-án a köztársasági elnök aláírta a 2017. december 8-i Ustawa o Sądzie Najwyższymot (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U., 2018., 5.étel, a módosításokkal együtt; a továbbiakban: a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény), amely 2018. április 3-án lépett hatályba.

12. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 37. cikkének 1–4. §-a értelmében a legfelsőbb bírósági bírák főszabály szerint 65 éves korukban kötelesek nyugdíjba vonulni, kivéve ha meghatározott határidőn belül nyilatkozatot nyújtanak be azon szándékukról, hogy tisztségüket továbbra is be kívánják tölteni, igazolást nyújtanak be egészségi állapotukról, valamint a köztársasági elnök engedélyezi, hogy továbbra is ellássák hivatali feladataikat. A köztársasági elnök az említett rendelkezésekben meghatározott eljárás szerint az engedély megadása előtt köteles egyeztetni a nemzeti igazságszolgáltatási tanáccsal, amely állásfoglalást ad számára. Az említett törvény 111. cikkének 1. §-a értelmében azok a legfelsőbb bírósági bírák, akik 2018. július 3-áig betöltötték a 65. életévüket, 2018. július 4-től nyugállományba kerülnek, kivéve ha meghatározott határidőn belül benyújtották az említett dokumentumokat és a köztársasági elnök az ugyanazon törvény 37. cikkében meghatározott eljárásnak megfelelően megadta az engedélyt.

2. A fegyelmi tanácsról szóló rendelkezések

13. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény egyebek mellett létrehozott a legfelsőbb bíróságon belül egy új, fegyelmi tanács nevet viselő tanácsot, amely az említett törvény 133. cikke értelmében 2018. április 3-ai hatállyal alakult meg.

14. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 20. cikke így rendelkezik:

„A fegyelmi tanács és a fegyelmi tanácsban eljáró bírák tekintetében a legfelsőbb bíróság első elnökének:

- 1) a 14. cikk 1. §-ának 1., 4. és 7. pontjában, a 31. cikk 1. §-ában, a 35. cikk 2. §-ában, a 36. cikk 6. §-ában, a 40. cikk 1. és 4. §-ában, valamint az 51. cikk 7. és 14. §-ában meghatározott előjogait a legfelsőbb bíróság elnöke gyakorolja, aki a fegyelmi tanács munkáját irányítja;
- 2) a 14. cikk 1. §-ának 2. pontjában, és az 55. cikk 3. §-ának második mondatában meghatározott előjogait a legfelsőbb bíróság első elnöke a legfelsőbb bíróság elnökével egyetértésben gyakorolja, aki a fegyelmi tanács munkáját irányítja.”

15. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 27. cikke így szól:

„1. § A fegyelmi tanács hatáskörébe tartoznak:

- 1) a fegyelmi ügyek,
 - a) a legfelsőbb bíróság bíráit érintően;

[...]
- 2) a legfelsőbb bíróság bíráival kapcsolatos munkajogi és társadalombiztosítási eljárások;
- 3) a legfelsőbb bíróság bíráinak kötelező nyugdíjazására vonatkozó eljárások.”

16. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 29. cikke így rendelkezik:

„A legfelsőbb bíróság bíróját a nemzeti igazságszolgáltatási tanács javaslatára a Lengyel Köztársaság elnöke nevezi ki.”

17. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 79. cikke a következőképpen szól:

„A legfelsőbb bíróság bíráival kapcsolatos munkaügyi és társadalombiztosítási ügyeket, valamint a legfelsőbb bíróság bíráinak nyugállományba helyezésével kapcsolatos ügyeket megvizsgálja:

- 1) első fokon a fegyelmi tanács egy bírójából álló legfelsőbb bíróság;
- 2) fellebbezés alapján a fegyelmi tanács három bírójából álló legfelsőbb bíróság.”

18. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 131. cikke – a 2018. május 9-én hatályba lépő Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény módosításáról szóló, 2018. április 12-i törvény, Dz. U. 2018, 847. tábla, a továbbiakban: a 2018. április 12-i első módosító törvény)⁶ 1. cikkének 14. pontja szerint módosított változatában – a következőképpen szól:

„A jelen törvény hatálybalépése idején a legfelsőbb bíróság másik tanácsaiban szolgálatot teljesítő bírák a fegyelmi tanácsba áthelyezhetők. Amíg a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsán belül eljáró összes bírójának kinevezése első alkalommal meg nem történt, a legfelsőbb bíróság valamely másik tanácsában szolgálatot teljesítő bíró a fegyelmi tanácsba való áthelyezése érdekében a nemzeti igazságszolgáltatási tanácshoz kérelmet terjeszt elő, miután megszerezte a legfelsőbb bíróság első elnöke és a legfelsőbb bíróságnak a fegyelmi tanács munkáját irányító elnöke, valamint azon tanács elnökének hozzájárulását, amelyben a kérelmet előterjesztő bíró szolgálatot teljesít. Amíg a fegyelmi tanácsban első alkalommal az összes tisztséget be nem töltik, a fegyelmi tanácsba a legfelsőbb bírósági bíróját a nemzeti igazságszolgáltatási tanács javaslatára a Lengyel Köztársaság elnöke nevezi ki.”

3. A nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló rendelkezések

19. A lengyel alkotmány 186. cikkének 1. §-a értelmében:

„A nemzeti igazságszolgáltatási tanács védi a bíróságok és bírák függetlenségét.”

20. A lengyel alkotmány 187. cikke a következőt írja elő:

„1. A nemzeti igazságszolgáltatási tanács tagjai:

- 1) a legfelsőbb bíróság első elnöke, az igazságügyi miniszter, a legfelsőbb közigazgatási bíróság elnöke és a köztársasági elnök által kijelölt személy;
- 2) a legfelsőbb bíróság, a rendes bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül választott tizenöt tag,
- 3) a Szejm által a képviselők közül választott négy tag és a szenátus által a szenátorok közül választott két tag.

2. A nemzeti igazságszolgáltatási tanács tagjai közül egy elnököt és két elnökhelyettest választ.

⁶ A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 131. cikkének korábbi változata így rendelkezett: „Amíg a fegyelmi tanácsban az összes legfelsőbb bírósági bíró helye nincs betöltve, más tanácsból ebbe a tanácsba nem lehet bírót áthelyezni.”

3. A nemzeti igazságszolgáltatási tanács választott tagjainak hivatali ideje négy év.
4. A nemzeti igazságszolgáltatási tanács működésének szabályait, tevékenységi körét, munkamódszerét és tagjai megválasztásának módját törvény határozza meg.”

21. A KRS-t a 2011. május 12-i Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény; Dz. U., 2011., 126. sz., 714. tétel; egységes szerkezetbe foglalt szöveg: Dz. U., 2019., 84. tétel, módosításokkal együtt; a továbbiakban: a KRS-ről szóló törvény) szabályozza. Ezt a törvényt többek között a 2017. december 8-i Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (a KRS-ről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2018., 3. tétel, módosításokkal együtt; a továbbiakban: a KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény)⁷ módosította, amely 2018. január 17-én lépett hatályba.

22. A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény 1. cikkének 1. pontja értelmében a KRS-ről szóló törvény 9a. cikke a következő szöveggel egészült ki:

„1. A Szejm a legfelsőbb bíróság, a rendes bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül választja meg a [KRS] tizenöt tagját egy közös négyéves hivatali időre.

2. Az 1. pontban említett választás során a Szejm lehetőség szerint figyelembe veszi a különböző típusú bírák és bírósági szintek [KRS-en] belüli képviselésének szükségességét.

3. A [KRS] bírák közül választott új tagjainak ugyanazon időszakra szóló megbízatása a megválasztásuk napját követő napon kezdődik. A [KRS] korábbi tagjai megbízatásukat a [KRS] új tagjainak közös megbízatása megkezdésének napjáig töltik be.”

23. A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény 1. cikkének 2. és 3. pontja a KRS-ről szóló törvény 11. cikkét⁸ hatályon kívül helyezte, és beillesztette a KRS-ről szóló törvénynek a KRS 15 bíró tagjának megválasztására vonatkozó eljárásról szóló 11a–11e. cikkét.

24. A KRS-ről szóló törvény 11a. cikkének 2. pontja értelmében:

„A [KRS-be] legalább a következő létszámú csoportok jelölhetnek tagot: 1) kétezer lengyel állampolgár, akik betöltötték a 18. életévüket, teljes cselekvőképességgel rendelkeznek, és teljes mértékben gyakorolhatják állampolgári jogait; 2) huszonöt bíró, a nyugállományba vonult bírákat nem számítva.”

25. A KRS-ről szóló törvény 11d. cikke továbbá előírja:

„1. A Szejm házelnöke a parlamenti képviselőcsoportokhoz fordul, hogy hét napon belül tegyenek javaslatot a [KRS] tagjaira.

2. A parlamenti képviselőcsoport a 11a. cikk alapján jelölt bírák közül a [KRS] tagjának legfeljebb kilenc jelöltet javasolnak.

3. Ha a parlamenti képviselőcsoportok nem terjesztenek elő összesen tizenöt jelöltet, a 11a. cikk alapján jelölt bírák közül a Szejm elnöksége választja ki a tizenötből még hiányzó jelölteket.

⁷ A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény 10. cikke értelmében egyes rendelkezések, köztük a KRS-ről szóló törvény 11a. cikke, 2018. január 3-án léptek hatályba.

⁸ A KRS-ről szóló törvény korábbi 11. cikke értelmében a 15 bíró tagot a legfelsőbb bíróság (2 tag), a közigazgatási bíróságok (2 tag), a fellebbviteli bíróságok (2 tag), a regionális és kerületi bíróságok (8 tag), valamint a katonai bíróságok (1 tag) bírái közül választották meg.

4. A Szejm illetékes bizottsága megállapítja a jelöltek listáját, a (2) és (3) bekezdés alapján javasolt jelöltek közül kiválasztva 15 jelöltet a [KRS] tagságára, azzal a megkötéssel, hogy a listán figyelembe kell venni legalább egy jelöltet minden olyan képviselőcsoport jelöltjei közül, amely a Szejm azon ciklusában, amelyben a választás történik, a Szejm első ülését követő hatvan napon túl működött, amennyiben a parlamenti képviselőcsoport e jelöltet a (2) bekezdés szerinti jelölés keretében javasolta.

5. A Szejm a [KRS] tagjait a Szejm következő ülésén a jelöltek (4) bekezdésben említett listájára szavazva a Szejm törvényben meghatározott létszámának legalább felét kitevő jelen lévő képviselők szavazatainak 3/5 részével egységesen négyéves hivatali időre választja meg.

6. Amennyiben a [KRS] tagjainak megválasztása a (5) bekezdésben meghatározott módon nem lehetséges, a Szejm a [KRS] tagjait a jelöltek (4) bekezdésben említett listájára szavazva a Szejm törvényben meghatározott létszámának legalább felét kitevő jelen lévő képviselők abszolút többségével választja meg. [...]"

26. A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény 6. cikke szerint:

„A [KRS] jelen rendelkezések alapján megválasztott, a Lengyel Köztársaság alkotmánya 187. cikke 1. pontjának (2) bekezdésében említett tagjainak megbízási ideje a [KRS] új tagjai megbízási idejének kezdőnapját megelőző napon szűnik meg, azonban legkésőbb a jelen törvény hatálybalépésétől számított 90. napon, kivéve ha az a megbízási idő lejártja miatt korábban megszűnt.”

27. A 2018. július 20-i Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2018., 1443. tábla; a továbbiakban: a 2018. július 20-i törvény) a KRS-ről szóló törvény 35. cikkét egy (3) bekezdéssel egészített ki, a következőt írva elő:

„1. Ha a bírói vagy fogalmazói tisztségre egynél több jelölt jelentkezett, a csoport az ajánlott jelöltekből listát állít össze.

2. A jelöltek listán elfoglalt sorrendjének meghatározása során a csoport először a jelölt képzettségének értékelését, majd a következőket veszi figyelembe:

1) szakmai tapasztalat, ideértve a jogi rendelkezések alkalmazása terén szerzett tapasztalatot, tudományos eredmények, felettesek által adott vélemények, ajánlások, publikációk és a jelentkezési laphoz csatolt egyéb dokumentumok;

2) az illetékes bíróság kollégiumának véleménye és az illetékes bírói közgyűlés értékelése.

3. A 2. pontban említett dokumentumok hiánya nem akadályozza annak, hogy az ajánlott jelöltek listáját összeállítsák.”

28. A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény az 1a., a 2018. július 20-i törvény pedig az 1b. ponttal egészítette ki a KRS-ről szóló törvény 44. cikkét, amely a következőképpen szól:

„1. Külön rendelkezések eltérő rendelkezése hiányában az eljárás résztvevője fellebbezést nyújthat be a legfelsőbb bírósághoz azon az alapon, hogy a [KRS] határozata jogellenes. [...]"

1a. A legfelsőbb bíróság bírói tisztségére való kinevezésre vonatkozó egyedi esetekben a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz lehet fellebbezni. Ilyen esetekben a legfelsőbb bírósághoz nem lehet fellebbezést benyújtani. A legfelsőbb közigazgatási bírósághoz nem nyújtható be fellebbezés arra hivatkozva, hogy tévesen értékelték, hogy a jelöltek teljesítették-e a bírói tisztségre való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztéséről szóló határozat meghozatalakor figyelembe vett kritériumokat.

1b. Amennyiben a 37. cikk 1. pontjában említett határozatot nem az eljárás összes résztvevője támadta meg, a legfelsőbb bíróság bírói tisztségére való kinevezés egyedi eseteiben a határozat a legfelsőbb bíróság bírói tisztségére való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztéséről szóló határozatot tartalmazó, valamint az ugyanazon bíróság bírói tisztségére való kinevezésre irányuló javaslat elő nem terjesztéséről szóló határozatot tartalmazó részében a fellebbezéssel nem élő résztvevők vonatkozásban jogerőre emelkedik. [...]"

4. A 2018. november 21-i törvény

29. 2018. december 17-én a köztársasági elnök aláírta a 2018. november 21-i Ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény módosításáról szóló törvény, Dz. U. 2018, 2507. tétel; a továbbiakban: 2018. november 21-i törvény), amely 2019. január 1-jén lépett hatályba. E törvény 1. cikke értelmében a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 37. cikkének (1a)–(4) bekezdése és 111. cikkének (1) bekezdése hatályát veszti, valamint az említett törvény 37. cikkének (1) bekezdését úgy módosul, hogy csak azok a legfelsőbb bírósági bírák vonulnak nyugdíjba 65 éves korukban, akik a 2018. november 21-i törvény hatálybalépését követően léptek hivatalba az említett bíróság bíráiként, míg a legfelsőbb bíróságról szóló, 2002. évi törvény 30. cikkének rendelkezései a legfelsőbb bíróság azon bíráira alkalmazandók, akik az említett időpontot megelőzően már hivatalban voltak.

30. A 2018. november 21-i törvény 2. cikkének 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„Jelen törvény hatálybalépésétől kezdve a legfelsőbb bíróság vagy legfelsőbb közigazgatási bíróság bármely bírása, aki a [legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény] 37. cikkének 1a–4. §-a, valamint 111. cikkének 1. vagy 1a. §-a alapján került nyugállományba, visszakerül [a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény] hatálybalépése előtt betöltött hivatalába. Úgy kell tekinteni, hogy a legfelsőbb bíróság vagy a legfelsőbb közigazgatási bíróság bírái feladatainak ellátása megszakítás nélküli volt.”

31. A 2018. november 21-i törvény 4. cikke kimondja:

„1. § A [legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény] 37. cikkének 1. §-a, valamint 111. cikkének 1–1b. §-a alapján megindított eljárásokat és a jelen törvény hatálybalépése idején ezen ügyekben folyamatban lévő fellebbezési eljárásokat meg kell szüntetni.

2. A jelen törvény hatálybalépésének napján már megindított és folyamatban lévő, a legfelsőbb bíróság vagy a legfelsőbb közigazgatási bíróság bírájaként fennálló aktív szolgálati jogviszony fennállásának megállapítására irányuló, a 2. cikk 1. §-ában említett bírákkal kapcsolatos eljárásokat meg kell szüntetni. [...]"

III. A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

32. A C-585/18. sz. ügy a legfelsőbb közigazgatási bíróság egyik bírása, A. K. által a KRS-sel szemben benyújtott fellebbezésre vonatkozik. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés alapján A. K. 2018. július 3-án már betöltötte a 65. életévét, és a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 37. cikkének és 111. cikke (1) bekezdésének megfelelően nyilatkozatot nyújtott be arról, hogy szolgálatban kíván maradni. Ezekről az intézkedésekről a Bíróság a 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletében⁹ megállapította, hogy összeegyeztethetetlenek az uniós joggal.

⁹ EU:C:2019:531.

33. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 37. cikkében meghatározott eljárásnak megfelelően a KRS határozatot hozott, amely elutasító állásfoglalást tartalmazott. A. K. e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a legfelsőbb bíróság munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsához, és egyúttal kérte a határozat végrehajthatóságának felfüggesztését. Fellebbezése alátámasztásaként A. K. többek között az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, a Charta 47. cikke második bekezdésének, valamint a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott.¹⁰ Ez utóbbi összefüggésében A. K. azt állítja, hogy vele szemben életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak.

34. A C-624/18. és a C-625/18. sz. ügy a legfelsőbb bíróság bírái, CP és DO által a legfelsőbb bírósággal szemben indított keresetekre vonatkozik. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzések alapján az említett bírák 2018. július 3-án már betöltötték a 65. életévüket, azonban nem nyújtottak be a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 37. cikkének és 111. cikke (1) bekezdésének megfelelően az arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy szolgálatban kívánnak maradni.

35. CP és DO, miután tájékoztatták őket arról, hogy a köztársasági elnök megállapította, hogy 2018. július 4-i hatállyal nyugállományba kerültek, keresetet indítottak a legfelsőbb bíróság munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsa előtt, és annak megállapítását kérték, hogy aktív bírói szolgálati viszonyuk nem változott át az említett időponttól nyugállományban lévő bírák szolgálati jogviszonyává. Emellett ideiglenes intézkedést is kértek. E keresetek alátámasztásaként CP és DO egyebek mellett az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés 2000/78 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében megállapított tilalmának megsértésére hivatkozik.¹¹ CP és DO ezúttal is olyan intézkedéseket támadott meg, amelyekről a Bíróság a 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletében¹² megállapította, hogy összeegyeztethetetlenek az uniós joggal.

36. A legfelsőbb bíróság munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsa (a továbbiakban: munkaügyi és társadalombiztosítási tanács), amelyhez A. K., CP és DO (a továbbiakban együtt: felperesek) keresetüket benyújtották, egyebek mellett a következő észrevételeket teszi.

37. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény hatálybalépése előtt a munkaügyi és társadalombiztosítási tanács¹³ rendelkezett hatáskörrel a KRS határozataival szemben benyújtott fellebbezések megvizsgálására, míg a legfelsőbb bírósági bírák szolgálati jogviszonyából eredő jogvitákban a munkaügyi bíróságok döntöttek. A legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 27. cikke (1) bekezdésének 2. és 3. albekezdése értelmében az említett ügyekre vonatkozó hatáskör átkerült a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsához (a továbbiakban: fegyelmi tanács).¹⁴ Ugyanakkor az előzetes döntéshozatalra utaló végzések meghozatalakor még nem neveztek ki bírákat a fegyelmi tanácshoz, vagyis ténylegesen még nem létezett.

38. A C-624/18. és a C-625/18. sz. ügy vonatkozásában a kérdést előterjesztő bíróság tehát azt szeretné megtudni, hogy figyelembe véve, hogy a fegyelmi tanácshoz nem neveztek ki bírákat, mellőzheti-e a fegyelmi tanácsot hatáskörrel felruházó nemzeti rendelkezések alkalmazását, és megállapíthatja-e saját joghatóságát, tekintettel arra, hogy biztosítani kell a peres felek életkor alapján történő hátrányos

10 HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás: 5. fejezet, 4. kötet, 79. o. A 2000/78 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése. cikke szerint: „A tagállamok biztosítják, hogy az irányelv által előírt kötelezettségek betartására szolgáló jogi és/vagy közigazgatási eljárások – beleértve az általuk megfelelőnek tartott egyeztetési eljárásokat – minden olyan személy számára hozzáférhetőek legyenek, akik úgy érzik, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt őket sérelem érte, még akkor is, ha az a jogviszony, amelyben a feltételezett hátrányos megkülönböztetés történt, már nem áll fenn.”

11 A 2000/78 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése kimondja: „Ezen irányelv alkalmazásában az »egyenlő bánásmód elve« azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.” Az említett irányelv 1. cikke többek között az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre hivatkozik.

12 EU:C:2019:531.

13 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény hatálybalépése előtt az említett tanácsot korábban munkaügyekkel, szociális biztonsággal és közügyekkel foglalkozó tanácsnak hívták.

14 A C-585/18. sz. ügy vonatkozásában a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy ez a legfelsőbb közigazgatási bíróság bíraira vonatkozik.

megkülönböztetés vonatkozásában az uniós jog által biztosított jogainak hatékony védelmét.¹⁵ A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy mivel nincs olyan bíróság, amely az alapeljárásban jogi védelmet tudna nyújtani, az említett rendelkezéseket azon részükben, amennyiben kizárják a munkaügyi és társadalombiztosítási tanács hatáskörét, a Charta 47. cikkével és a 2000/78 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével összeegyeztethetetlennek kell tekinteni. Továbbá megjegyzi, hogy ez a kérdés irrelevánssá válhat, mivel amíg az alapeljárás folyamatban van, a legfelsőbb bíróság újonnan létrehozott tanácsában folyamatosan töltik be a tisztségeket.

39. Mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azt illetően, hogy a bírák fegyelmi tanácsba való kiválasztása az uniós jog által megkövetelt módon megfelelő függetlenségi garanciákat nyújt-e, tekintettel arra, hogy a bírákat a KRS javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.¹⁶ Hangsúlyozza, hogy a KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény a KRS bírói tagjainak kiválasztására új mechanizmust vezetett be, amely szerint ezeket a tagokat már nem a bírák, hanem a Szejm (a lengyel parlament alsóháza) választja ki. Következésképpen a legfelsőbb bírósági bírákat Lengyelországban egy olyan szerv választja ki, amely összetételét elsősorban a jogalkotó és végrehajtó hatalom határozza meg.

40. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt állítja, hogy a jelenlegi KRS tagjainak megválasztása nem átlátható, a KRS bírói tagjai nem képviselik a teljes bírói közösséget, a KRS tevékenysége a legfelsőbb bíróság és annak bírái függetlenségének védelmében elfogadott állásfoglalások hiányáról tanúskodik, továbbá – amint azt a C-585/18. sz. ügy eljárása is mutatja – amikor azon legfelsőbb bírósági bírák kérelméről kell döntenie, akik 65. életévüket betöltötték és továbbra is szolgálatban kívánnak maradni, a KRS gyakorlata olyan elutasító állásfoglalásokból áll, amelyek nem tartalmaznak elegendő indokolást ahhoz, hogy a köztársasági elnök a szóban forgó jelöltreől véleményt tudjon alkotni.

41. A fegyelmi tanács által jelölt bírák kiválasztási eljárását illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a legfelsőbb bíróság ki van zárva az említett eljárásból, és amíg a fegyelmi tanácsban első alkalommal az összes hivatali helyet be nem töltik, ebben a tanácsban csak a köztársasági elnök által kinevezett legfelsőbb bírósági bírák kaphatnak helyet. Megemlíti továbbá azt is, hogy az eljárás feltételei módosultak. A KRS-ről szóló törvény 35., illetve 44. cikkének értelmében megszüntették azt a követelményt, hogy a jelölteknek az ajánlott jelöltek tartalmazó lista összeállításához vezető folyamat részeként be kellett küldeniük bizonyos dokumentumokat végzettségeikkel kapcsolatosan, valamint bevezettek egy olyan szabályt, hogy ha valamely legfelsőbb bírósági bírói tisztségre való jelöléssel kapcsolatos egyedi ügyben hozott határozattal szemben nem él az eljárásban részt vevő összes fél fellebbezéssel, a határozat azon része, amely a legfelsőbb bírósági bírói tisztségre való kijelölés benyújtásáról szól, jogerőre emelkedik. A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy ez tehát kizárja a hatékony bírósági felülvizsgálatot. Ezenfelül úgy véli, hogy a KRS által a fegyelmi tanácsba javasolt jelöltek között olyan személyek is vannak, akik elkötelezettek a politikai hatalom mellett.

42. Amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy a fegyelmi tanács nem felel meg a függetlenséggel szemben támasztott uniós jogi követelményeknek, a kérdést előterjesztő bíróság arra a kérdésre keresi a választ, hogy mellőzheti-e azon nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek a jogvitában kizárják a hatáskörét.¹⁷ A C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyek vonatkozásában a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az uniós jog tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében a munkaügyi és

15 A kérdést előterjesztő bíróság a következő ítéletekre hivatkozik: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49; 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet, C-213/89, EU:C:1990:257; 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163.

16 A kérdést előterjesztő bíróság különösen a következő ítéleteket említi: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117; 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

17 A kérdést előterjesztő bíróság a következő ítéletekre hivatkozik: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49; 2018. április 17-i Egenberger ítélet, C-414/16, EU:C:2018:257.

társadalombiztosítási tanács hátrányos megkülönböztetésre is kiterjedő, munkaügyekre vonatkozó általános hatásköre alapján jogában áll eljárni az alapeljárásban szereplő, a 2000/78 irányelv szerinti, életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó igényt is magában foglaló keresetekben.¹⁸

43. E körülmények között határozott úgy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a C-585/18. sz. ügyben, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésével és az EUSZ 2. cikkel összhangban értelmezett EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét, hogy az Európai Unió joga értelmében vett független bíróságnak tekinthető a tagállam végső fokon eljáró bíróságának újonnan létrehozott, a nemzeti bíróság fellebbező bírójának ügyében hatáskörrel rendelkező tanácsa, amelyben kizárólag a bíróságok függetlenségének védelmére hivatott azon nemzeti szerv (Krajowa Rada Sądownictwa [nemzeti igazságszolgáltatási tanács]) által kiválasztott bírák ítélik, amely szervezeti felépítésére és eljárási módjára tekintettel nem biztosítja a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenséget?
- 2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetében: úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésével és az EUSZ 2. cikkel összhangban értelmezett EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését, valamint az Alapjogi Charta 47. cikkét, hogy a tagállam végső fokon eljáró bíróságának hatáskörrel nem rendelkező tanácsa – amely megfelel az európai uniós jog azon bíróságra vonatkozó követelményeinek, amelyhez uniós jogi ügyben jogorvoslatot nyújtanak be – köteles figyelmen kívül hagyni az ezen ügyben hatáskörét kizáró nemzeti törvény rendelkezéseit?”

44. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben is úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az Alapjogi Chartának [a 2000/78 irányelv] 9. cikkének (1) bekezdésével összhangban értelmezett 47. cikkét, hogy a tagállam végső fokon eljáró bíróságához benyújtott, e bíróság bírójával szembeni életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre hivatkozó jogorvoslati kérelem (kereset) és ezzel együttesen a bejelentett követelés biztosításának elrendelése iránti kérelem esetén e bíróság – az uniós jogrend által biztosított jogok nemzeti szabályozás szerinti ideiglenes intézkedések alkalmazásával megvalósított védelme érdekében – köteles megtagadni a jogorvoslati kérelemmel érintett ügyben az olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, amely a hatáskört a bíróság olyan szervezeti egysége számára tartja fenn, amely az annak keretében ítélező bírák kijelölésének elmaradása miatt nem működik?
- 2) A nemzeti szabályozás szerint a jogorvoslati kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező szervezeti egység bírójának kijelölése esetén úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésével és EUSZ 2. cikkel összhangban értelmezett EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét, hogy az Európai Unió joga értelmében vett önálló és független bíróságnak tekinthető a tagállam végső fokon eljáró bíróságának újonnan létrehozott, a nemzeti bíróság első és másodfokon eljáró bírójának ügyében hatáskörrel rendelkező tanácsa, amelyben kizárólag a bíróságok függetlenségének védelmére hivatott azon nemzeti szerv [KRS] által kiválasztott bírák ítélik, amely szervezeti felépítésére és eljárási módjára tekintettel nem biztosítja a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenséget?
- 3) A második kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésével és EUSZ 2. cikkel összhangban értelmezett EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését, valamint az Alapjogi Charta 47. cikkét, hogy a tagállam végső fokon eljáró bíróságának

¹⁸ A kérdést előterjesztő bíróság a következő ítéletekre hivatkozik: 2003. május 22-i Connect Austria ítélet, C-462/99, EU:C:2003:297; 2005. június 2-i Koppensteiner ítélet, C-15/04, EU:C:2005:345.

hatáskörrel nem rendelkező tanácsa – amely megfelel az európai uniós jog bíróságra vonatkozó követelményeinek, és amelyhez uniós jogi ügyben jogorvoslatot nyújtanak be – köteles figyelmen kívül hagyni az ezen ügyben hatáskörét kizáró nemzeti törvény rendelkezéseit?”

IV. A Bíróság előtti eljárás

45. A Bíróság határozatával a jelen ügyeket az írásbeli és a szóbeli eljárás, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette.

46. A Bíróság elnöke 2018. november 26-i végzésével helyt adott a kérdést előterjesztő bíróság azon kérelmének, hogy jelen ügyeket az Európai Unió Bírósága alapokmányának (a továbbiakban: alapokmány) 23a. cikkében és a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerinti gyorsított eljárásban tárgyalja.¹⁹

47. A jelen ügyekben említett kérdésekre vonatkozóan a Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (legfőbb ügyész, képviseli az országos ügyészség, Lengyelország; a továbbiakban: legfőbb ügyész), a Lett Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, az EFTA Felügyeleti Hatóság, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket.

48. Az említett felek – a Lett Köztársaság kivételével –, valamint a felperesek a 2019. március 19-i tárgyaláson (a továbbiakban: a tárgyalás első része) szóban is előadták érveiket.

49. A tárgyalás első részében a legfőbb ügyész a Bíróság elnöke, Koen Lenaerts bíró jelen ügyekből való kizárását kérte. 2019. március 29-i határozatával a Bíróság, az alelnök elnöklete mellett elutasította ezt a kérelmet.

50. 2019. március 28-i levelével a KRS, amely a tárgyalás első részében nem vett részt, újabb tárgyalás tartását kérte. 2019. április 10-én a Bíróság úgy határozott, hogy jelen ügyekben folytatja a tárgyalást, különösen annak érdekében, hogy a KRS elő tudja adni szóbeli érveit.

51. A KRS és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság), mint az eljárásban részes felek, továbbá a felperesek, a legfőbb ügyész, a Lengyel Köztársaság, az EFTA Felügyeleti Hatóság, valamint az Európai Bizottság a 2019. május 14-i tárgyaláson (a továbbiakban: a tárgyalás második része) előadta szóbeli érveit.²⁰

19 A. K. és társai végzés, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2018:977.

20 A tárgyalás második részében a Bíróság elnöke azt állította, hogy bár a fegyelmi tanács a Bíróság eljárási szabályzatának értelmében jelen ügyekben nem vehet részt a tárgyaláson, mivel – amint a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelméből kiderül – az alapeljárásban félként nem vesz részt, a Bíróság úgy határozott, hogy elfogadja a KRS által 2019. május 14-én benyújtott, a fegyelmi tanácstól származó dokumentumokat, köztük különösen a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa bírói közgyűlésének 2019. május 13-i 6. sz. határozatát, amely az említett tanács jelen ügyekre vonatkozó álláspontját tartalmazza, amellyel elemzésemben alább fogok foglalkozni (lásd a jelen indítvány 140. és 141. pontját).

V. A felek észrevételeinek összefoglalása

A. Eljárási kifogások

52. A legfőbb ügyész és Lengyelország azt állítja, hogy az előterjesztett kérdések elfogadhatatlanok, mivel a 2018. november 21-i törvény értelmében okafogyottá váltak. Az említett törvény értelmében az alapeljárásban szereplő jogvita alapjául szolgáló lengyel jogi rendelkezéseket hatályon kívül helyezték, és a szóban forgó jogviták megszűntek.²¹ Lengyelország továbbá hangsúlyozza, hogy az eljárások a lengyel jog alapján semmiesek, mivel a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 27. és 79. cikke értelmében a fegyelmi tanács hatáskörébe tartoznak.

53. Lengyelország és a Bizottság ezenfelül azt állítja, hogy a Bíróságnak nem szükséges megválaszolnia a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben az első kérdést, mivel a fegyelmi tanácshoz jelöltek ki bírakat, és az jelenleg igazságszolgáltatási feladatokat lát el.

54. A legfőbb ügyész és Lengyelország emellett azt állítja, hogy az előterjesztett kérdések elfogadhatatlanok, mivel az alapeljárásban szereplő helyzetek nem érintik az uniós jogot. A legfőbb ügyész különösen azt hangsúlyozza, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése az igazságszolgáltatási tanácsok működését illetően nem ruház hatáskört az Unióra, és a jelen ügyek eltérnek a Bíróság Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítéletének alapjául szolgáló üggyől.²² A legfőbb ügyész szerint a Charta 47. cikke nem minősülhet a Lengyelországra nézve kötelező erővel bíró normák alapjának, mivel a legfelsőbb bíróságról és a KRS-ről szóló, szóban forgó lengyel jogszabály nem minősül az uniós jog a Charta 51. cikke (1) bekezdése szerinti végrehajtásának. A legfőbb ügyész szerint emellett összeférhetetlenség áll fenn az Európai Unió Alapjogi Chartájának a Lengyel Köztársaságra és az Egyesült Királyságra történő alkalmazásáról szóló 30. Jegyzőkönyv 1. cikkének (1) bekezdésével.²³

55. A felperesek és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) azt állítja, hogy az előterjesztett kérdések továbbra is szükségesek, mivel a 2018. november 21-i törvény nem foglalkozik az eldöntendő kérdésekkel. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) szerint az említett törvény 4. cikke nem eredményezi automatikusan a jogviták megszűnését, és a tárgyi hatályt tekintve az alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel.

56. A Bizottság azt állítja, hogy az előterjesztett kérdések – a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdéstől eltekintve – szükségesek ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság döntést tudjon hozni az annak meghatározásával kapcsolatos előzetes kérdésben (*quaestio in limine litis*), hogy a legfelsőbb bíróság melyik tanácsa rendelkezik hatáskörrel a jogvita eldöntésére. Véleménye szerint a 2018. november 21-i törvény nem érinti az előterjesztett kérdésekre adandó választ, a Lengyelország által hivatkozott ítélkezési gyakorlat eltér a jelen ügyektől, a nemzeti jogalkotó pedig nem avatkozhat be az előzetes döntéshozatali mechanizmusba.

57. A Bizottság továbbá azt állítja, hogy az alapeljárásban szereplő helyzet, melyben a felperesek a 2000/78 irányelv szerinti, életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos jogokra hivatkoznak, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alapján az uniós jog hatálya alá tartozik, és így a Charta 47. cikke is alkalmazandó.

21 Lengyelország különösen a következő ítéletekre hivatkozik: 2010. december 9-i Fluxys ítélet, C-241/09, EU:C:2010:753; 2013. június 27-i Di Donna ítélet, C-492/11, EU:C:2013:428; 2016. március 3-i Euro Bank ítélet, C-537/15, EU:C:2016:143.

22 2018. február 27-i ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117.

23 HL 2016. C 202., 312. o. (a továbbiakban: 30. jegyzőkönyv).

B. Az ügy érdeme

1. A C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdés és a fegyelmi tanács működésének gyakorlati hiánya

58. Lengyelország szerint erre a kérdésre nemleges választ kell adni. Véleménye szerint a felperesek jogai nem sérültek, és az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megtagadja a fegyelmi tanács hatáskörének fenntartására vonatkozó nemzeti rendelkezések alkalmazását, olyan helyzethez vezet, hogy a fegyelmi tanács egyik tanácsa sem rendelkezik hatáskörrel a jogvita elbírálására. Emellett többek között azt állítja, hogy a Charta 47. cikke és a 2000/78 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése nem nyújt segítséget a felpereseknek egy olyan kereset esetében, amely a lengyel alkotmányba ütközne.

59. Lettország és az EFTA Felügyeleti Hatóság azt javasolja, hogy a Bíróság erre a kérdésre igenlő választ adjon. Az EFTA Felügyeleti Hatóság szerint, amennyiben egy olyan bíróság, amely kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az EU vagy az EGT jogának hatálya alá tartozó kérdésben, még nem működik, *de facto* nincs olyan bíróság, amely az ügyet tárgyalná; ez az igazságszolgáltatáshoz való jog megtagadását jelenti, és a kérdést előterjesztő bíróság az uniós jog alapján köteles mellőzni az adott nemzeti rendelkezések alkalmazását, és megállapítani hatáskörét, annak érdekében, hogy az uniós kereseteket elbírálják.²⁴

2. Az C-585/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdés, a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett második kérdés, valamint a fegyelmi tanács függetlensége

60. A felperesek szerint a fegyelmi tanács nem felel meg az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti hatékony bírói jogvédelem, valamint a Charta 47. cikke szerinti független és pártatlan bírósághoz való jog biztosításához szükséges kritériumoknak, mivel a KRS kijelölése oly módon történt, hogy a politikai hatalomtól függőségi viszonyba került. Véleményük szerint az, hogy a KRS választja ki a bírakat, komoly aggályokat vet fel ezen bírák függetlenségét illetően, ami aláássa az állampolgárok igazságszolgáltatásba vetett bizalmát. Emellett úgy vélik, hogy a függetlenség fogalmát annak kontextusa szerint kell értelmezni; így a Bíróságnak az EUMSZ 267. cikk szerinti „bíróság” függetlenségére vonatkozó ítélkezési gyakorlata nem döntő jelentőségű.

61. A felperesek különösen három olyan elemet jelölnek meg, amely azt a benyomást kelti, hogy a KRS a politikai hatalomtól függ. Először is azokat a bírakat, akik alkalmasak arra, hogy a köztársasági elnök a fegyelmi tanácsba kinevezzen, a KRS a KRS korábbi tagjai megbízatásának idő előtti megszüntetését követően választotta ki, ami véleményük szerint sérti a lengyel alkotmány 187. cikkének (3) bekezdését, amely négyéves megbízási időt ír elő.²⁵ Másodszor rámutatnak, hogy a 15 bíró tagot a Szejm, nem pedig bírák jelölik ki, ami ellentétes az európai iránymutatásokkal,²⁶ és azt eredményezi, hogy a KRS 25 tagjából 23 a jogalkotói és végrehajtó hatalmi szervtől érkezik. Harmadszor hangsúlyozzák, hogy a KRS reformját a lengyel igazságszolgáltatási rendszer reformjával párhuzamosan vezették be, ami egybeként az EUSZ 7. cikk (1) bekezdése szerinti mechanizmus Lengyelországgal

²⁴ Az EFTA Felügyeleti Hatóság a következő ítéletekre hivatkozik: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49; 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet, C-213/89, EU:C:1990:257.

²⁵ A felperesek e tekintetben a következőkre hivatkoznak: EJEB, 2019. március 12., Ástrådsson kontra Izland ítélet, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418.

²⁶ A felperesek különösen az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2010. november 17-én elfogadott, CM/Rec(2010)12. számú, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló ajánlásának (a továbbiakban: 2010. évi ajánlás) 27. pontjára hivatkoznak.

szembeni megindítását,²⁷ valamint azt eredményezte, hogy a Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ) a KRS tagságát felfüggesztette.²⁸ Emellett bíralták a más tagállamokban elfogadott megoldásokon alapuló érveket, mivel a lengyelországi helyzetet azoktól – tekintettel e három elemre – különböztetik.

62. A KRS azt állítja, hogy a Bíróságot tényeknek, nem pedig benyomásoknak kell vezérelniük, és a fegyelmi tanács megfelel a Bíróság EUMSZ 267. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlatában szereplő kritériumoknak, így a függetlenség kritériumának is. Véleménye szerint a KRS nem befolyásolja a fegyelmi tanácsot, mivel a két szerv közötti bármilyen kapcsolat megszűnik, amint a KRS megtette az egyes jelöltekre vonatkozó javaslatát. Továbbá azt állítja, hogy a KRS-re vonatkozó lengyel jogalkotás javítja a bírói tagok reprezentativitását, és lehetővé teszi, hogy a bírói csoportok előterjesszék jelöltjeiket.

63. A legfőbb ügyész azt állítja, hogy a KRS tagjai kijelölésének és a fegyelmi tanács bírái kiválasztásának módját illető változtatások nem veszélyeztetik a lengyel igazságszolgáltatás függetlenségét. A legfőbb ügyész egyebek mellett hangsúlyozza, hogy az, hogy a Szejm jelöli ki a KRS bírói tagjait, a demokratikus legitimitás mellett néhány alkotmányos elvet is előmozdít. A legfőbb ügyész szerint a KRS nem minősül a lengyel alkotmány 173. cikke értelmében vett igazságszolgáltatási szervnek, ezért a KRS-re vonatkozó lengyel jogszabályok nem sértik a bírói függetlenséget, és emellett a jogszabályok garantálják a KRS tevékenységeinek pártatlanságát. A legfőbb ügyész a tárgyalás első részében többek között azt állította, hogy a KRS-ről szóló törvény 44. cikkének (1b) bekezdése olyan hatékony rendszert hoz létre, amely lehetővé teszi az elutasított bírójelölteknek a fellebbezést, miközben nem akadályozza a betöltetlen állások betöltésére irányuló kiválasztási eljárást.

64. A legfőbb ügyész azt állítja, hogy a Lengyelország által elfogadott megoldások hasonlóak a más tagállamokéhoz, és a tagállamok között nem lehet kettős mércét alkalmazni. A legfőbb ügyész hangsúlyozza, hogy a fegyelmi tanács a lengyel társadalomban széles körű támogatottságot élvez, és a lengyel jog tartalmaz garanciákat a fegyelmi tanács függetlenségének biztosítására. A legfőbb ügyész a tárgyalás első részében a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 131. cikkére hivatkozva továbbá azt állította, hogy azért a köztársasági elnök jelöli ki az új bírakat, hogy a legfelsőbb bíróságban a fegyelmi tanács tisztségeit első alkalommal betöltsék, mivel a legfelsőbb bíróságban a bírák kijelölése valamely konkrét tanácsban betöltött tisztséghez kapcsolódik, és ezért nem lehet olyan bírát kijelölni, aki az említett bíróság valamely más tanácsának tagja, kivéve ha az illető bíró hivataláról lemond.

65. Lettország úgy véli, hogy a Bíróságnak erre a kérdésre nemleges választ kell adnia. Hangsúlyozza, hogy a bíróságok és a bírák függetlensége nem öncél, hanem a demokrácia és a jogállamiság biztosítására és erősítésére szolgáló eszköz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog szükséges előfeltétele, amint azt egyebek mellett a lett jog is elismeri.²⁹

66. Lengyelország azt állítja, hogy az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdését, az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdését, az EUSZ 2. cikket és a Charta 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely nemzeti bíróság bírájának függetlenségét semmiképpen nem érinti, ha az illetőt olyan nemzeti eljárás keretében jelölik ki, amelyben olyan igazságszolgáltatási tanács részvételével jár, amelynek létrehozása az érintett tagállam kizárólagos hatáskörébe tartozik. Véleménye szerint Lengyelországban a legfelsőbb bíróság, közte a fegyelmi tanács bíráinak kiválasztására irányuló eljárás megfelel a Bíróság által kialakított, az

27 Lásd a jelen indítvány 3. lábjegyzetét.

28 Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ), az ENCJ vezetőségének 2018. augusztus 16-i állásfoglalása a lengyelországi KRS tagságáról, elérhető: <http://www.encj.eu/> (a továbbiakban: az ENCJ állásfoglalása). Lásd a jelen indítvány 93. lábjegyzetét.

29 Lettország különösen a 2010. január 18-i Satversmes tiesa (alkotmánybíróság, Lettország) 2009–11–01. sz. ítéletére hivatkozik.

EUMSZ 267. cikk szerinti függetlenségre vonatkozó ítélkezési gyakorlatnak.³⁰ Amint azt a tárgyalás első és második részében hangsúlyozta, az EUMSZ 267. cikk szerinti függetlenségi normákat nem szabadna másképp értelmezni, mint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és a Charta 47. cikke szerintiek, és mivel a KRS nem bíróság, a bírói függetlenség követelményei nem alkalmazandók rá.

67. Lengyelország szerint a lengyelországi bírákat, köztük a fegyelmi tanács bíráit is, a KRS javaslata alapján határozatlan időre a köztársasági elnök nevezi ki; a köztársasági elnököt a bírák kinevezésére vonatkozó alkotmányos előjogának gyakorlása során a KRS véleménye nem köti, és a lengyel alkotmánnyal összhangban jár el.³¹ Véleménye szerint ez az eljárás nem különbözik a más tagállamokban és az uniós bíróságoknál alkalmazottól, ahol a bírói képviselők jelenléte korlátozott, és az, hogy a bírákat a bírákból és politikusokból álló KRS választja ki, nem érinti a köztársasági elnök által kinevezett bírák függetlenségét. Emellett azt állítja, hogy a fegyelmi tanács bíráinak függetlensége a korlátlan időre való kinevezésükhöz, elmozdíthatatlanságukhoz, mentelmi jogukhoz, a politikától való távolmaradásukhoz, szakmai tevékenységeiktől való tartózkodásukhoz és díjazásukhoz kapcsolódó biztosítékok kidolgozott rendszeréből következik.

68. Lengyelország emellett azt is állítja, hogy a KRS 15 bíró tagjának a Szejm általi kiválasztása a KRS demokratikus legitimitását és reprezentativitását erősíti, és a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság, Lengyelország) 2019. március 25-i ítélete (K 12/18.) eloszlatta a lengyel alkotmánnyal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos aggályokat. Emellett a tárgyalás első részében rámutatott, hogy a korábbi KRS hivatali idejét a bíró tagok kiválasztásának új módszere és a megbízatások egységesítésének szükségessége miatt rövidítették le, és a gyakorlatban a hivatali idők többnyire kis idővel csökkentek.

69. Az EFTA Felügyeleti Hatóság azt állítja, hogy a fegyelmi tanács az EUMSZ 267. cikk értelmében nem független bíróság. Egyebek mellett azt állítja, hogy az államoknak az EU és az EGT jogával összhangban kell kialakítaniuk igazságszolgáltatási rendszerüket, és figyelembe kell venniük bírói függetlenség csorbíthatatlanságának az uniós jogban és európai iránymutatásokban tükröződő elvét.³² Véleménye szerint a bírák kiválasztásával megbízott szerv összetételének oly módon történő megváltoztatása, hogy többségében a jogalkotó és végrehajtó hatalom által kinevezett tagokból áll, olyan kapcsolódást alakít ki e hatalmakkal, amely veszélyeztetheti az említett eljárás alapján kinevezett bírák függetlenségét. Az EFTA Felügyeleti Hatóság szerint különösen erről van szó abban az esetben, ha a tagság módosítása az igazságszolgáltatás függetlenségét gyengítő, tágabb körű változtatások részét képezi, és az ezekből eredő külső befolyásolhatóság pusztán látszata is aláássa az állampolgárok igazságszolgáltatásba vetett bizalmát.³³

70. A Bizottság azt állítja, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és a Charta 47. cikkében szereplő, a függetlenségre és a pártatlanságra vonatkozó követelményeket úgy kell értelmezni, hogy ezeknek a követelményeknek nem felel meg az olyan igazságszolgáltatási szerv, mint a fegyelmi tanács, amelyet az alapeljárásban szereplő körülmények között hoztak létre, és hatáskörrel rendelkezik a bírák jogállásával kapcsolatos jogvitákban való döntéshozatalra.³⁴ Véleménye szerint az EUMSZ 267. cikk nem releváns, mivel itt nem az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet benyújtó szerv „bírósághént” való minősítéséről van szó.

30 Lengyelország különösen a következő ítéletekre hivatkozik: 1997. szeptember 17-i Dorsch Consult ítélet, C-54/96, EU:C:1997:413; 2000. március 21-i Gabalfrisa és társai ítélet, C-110/98–C-147/98, EU:C:2000:145; 2012. december 13-i Forposta és ABC Direct Contact ítélet, C-465/11, EU:C:2012:801; 2013. január 31-i D és A ítélet, C-175/11, EU:C:2013:45.

31 Lengyelország különösen a lengyel alkotmány 144. cikke (3) bekezdésének 17. pontjával együttesen értelmezett 179. cikkére hivatkozik.

32 Az EFTA Felügyeleti Hatóság az EUSZ 2., EUSZ 7. és EUSZ 49. cikke, a Charta 53. cikkére és az Európa Tanács, 1998. július 8–10. között elfogadott European Charter on the statute of judges (a bírák jogállásáról szóló európai charta; a továbbiakban: 1998. évi európai charta), DAJ/DOC (98) 23., 1.1 pontjára hivatkozik.

33 Az EFTA Felügyeleti Hatóság különösen az EFTA-Bíróság 2017. február 14-i Pascal Nobile kontra DAS Rechtsschutz-Versicherungs ítéletére, E-21/16, 16. pont, hivatkozik.

34 A Bizottság különösen a következő ítéleteket említi: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117; 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

71. A Bizottság elismeri, hogy főszabály szerint az, hogy a bírák kinevezési folyamatában politikai szerv vesz részt, önmagában valószínűleg nem érinti a kinevezett bírák függetlenségét vagy pártatlanságát.³⁵ Ugyanakkor rámutat arra, hogy a függetlenség és a pártatlanság láthatósága a bírói függetlenség egyik alkotóeleme.³⁶ Jelen ügyekben a Bizottság szerint több elem együttesen „szerkezeti törést” eredményez, vagyis a szerkezeti folytonosság olyan megszakadását, amelyet a Lengyelországban egyidejűleg bevezetett több jogszabálmódosítás eredményezett, amelynek következtében nem oszthatók el az azzal kapcsolatos kételyek, hogy a fegyelmi tanácsot a külső tényezők nem befolyásolják, és az az egymással ellentétes érdekekkel szemben semleges.

72. A Bizottság szerint ezen elemek közé tartozik először is, hogy a fegyelmi tanács előzmények nélkül jött létre, a legfelsőbb bíróság más tanácsaitól eltérő jogállással; másodsor egészen addig, amíg a fegyelmi tanácsban első alkalommal be nem töltenek minden tisztséget, kizárólag a köztársasági elnök által kinevezett bírák alkothatják a fegyelmi tanácsot; harmadszor a lengyelországi igazságszolgáltatási reformról szóló jogszabálycsomag részét képezi; valamint negyedszer a szóban forgó tanács hatáskörrel rendelkezik arra, hogy döntést hozzon a bírák jogállására vonatkozó jogvitákban, ideértve a bírák nyugdíjazását és a velük szemben indított fegyelmi eljárásokban való döntéshozatalt, amely kérdéseket az említett jogszabálycsomag lényegesen módosított. A Bizottság úgy véli, hogy a KRS összetétele hozzájárul a szerkezeti töréshez, és a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) 2019. március 25-i (K 12/18) ítélete a fegyelmi tanács függetlenségének uniós jogi értékelése szempontjából irreleváns.

3. A C-585/18. sz. ügyben előterjesztett második kérdés, a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdés, valamint a hatáskör megállapítása amiatt, hogy a fegyelmi tanács nem minősül független bíróságnak

73. A felperesek szerint a kérdést előterjesztő bíróságnak a nemzeti jogot úgy kell értelmeznie, hogy lehetőséget teremtsen számukra, hogy ügyüket hatáskörrel rendelkező bíróság megvizsgálja.

74. Az EFTA Felügyeleti Hatóság szerint az EU és az EGT jogával ellentétes, hogy az említett joggal kapcsolatos kérdésben olyan bíróság döntsön, amely nem felel meg az uniós bíróságok által támasztott függetlenségi követelményeknek. Így véleménye szerint, még ha a hatáskör megállapítása egy olyan helyzetben, ahol a hatáskörrel rendelkező bíróság az EU és az EGT joga alapján nem minősül független bíróságnak, túl is lép egy eljárási joghézag betöltésén, ez ideiglenes megoldásként igazolható lehet, ha az EU és az EGT joga alapján biztosított jogok védelméhez szükségesek.³⁷

75. A Bizottság azt állítja, hogy az uniós jog elsőbbsége megköveteli, hogy ne legyenek alkalmazhatók azok a nemzeti rendelkezések, amelyek valamely uniós jogi vonatkozású ügyben hatáskörrel ruháznak fel egy olyan bíróságot, amely nem felel meg a függetlenségre és pártatlanságra vonatkozó, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése és a Charta 47. cikke szerinti követelményeknek. Véleménye szerint a bírói függetlenség elvének jelentőségét tekintve a kérdést előterjesztő bíróságnak mellőznie kell azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek megítélése szerint az említett elvvel ellentétesek.³⁸

35 A Bizottság a következőre hivatkozik: EJEB, 1992. március 25., Campbell és Fell kontra Egyesült Királyság ítélet, CE:ECHR:1992:0325JUD001359088.

36 A Bizottság különösen a következőre hivatkozik: EJEB, 1984. október 22., Sramek kontra Ausztria ítélet, CE:ECHR:1984:1022JUD000879079; Európa Tanács, Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság), a jogállamiság kritériumait tartalmazó lista, 711/2013. sz. tanulmány, 2016. március 18., CDL-AD(2016)007 (a továbbiakban: a jogállamiság kritériumait tartalmazó 2016. évi lista), 75. pont; 2010. évi ajánlás, 26. lábjegyzet, 46. és 47. pont.

37 Az EFTA Felügyeleti Hatóság a következő ítéletekre hivatkozik: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49; 1990. június 19-i Factortame és társai ítélet, C-213/89, EU:C:1990:257.

38 A Bizottság a következő ítéletekre hivatkozik: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49; 2010. január 19-i Küçükdeveci ítélet, C-555/07, EU:C:2010:21.

VI. Elemzés

A. A megközelítés áttekintése

76. Arra a következtetésre jutottam, hogy a Charta 47. cikkében szereplő, bírói függetlenségre vonatkozó követelményeket úgy kell értelmezni, hogy ezeknek a követelményeknek nem felel meg a végső fokon eljáró nemzeti bíróság olyan tanácsa, mint a fegyelmi tanács, amelyet az alapeljárásban szereplő körülmények között hoztak létre. A következő megközelítéssel jutottam erre a következtetésre.

77. Amint azt jelen indítvány alábbi 84. pontjában kifejtem, arra a véleményre jutottam, hogy az alapeljárásban olyan helyzetről van szó, amikor valamely tagállam a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében annak 47. cikkét hajtja végre. Ezért, szigorú értelemben véve a Bíróságnak nem kell döntenie arról, hogy egy tágabb rendelkezés, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésének megsértésére is sor került-e. Ugyanakkor jelen indítvány D.4. szakaszában értékelem az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésének megsértését, szem előtt tartva, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és a bírói függetlenség abban szereplő biztosítéka az EUSZ 2. cikk szerinti jogállamiság alapértékének konkrét kifejeződése.³⁹

78. Elemzésemet azért így közelítem meg, mert – amint a Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) (C-192/18) ügyre vonatkozó indítványomban rámutattam – főszabály szerint „ha a rendszerszerű hiányosságok az Unió jogának tagállam általi végrehajtása keretében merülnek fel, akkor e hiányosságok mindkét rendelkezés alapján vizsgálhatók”.⁴⁰

79. Végezetül az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése által biztosított védelem elemzése szintén abból a tág tárgyi hatályból következik, amellyel a Bíróság e rendelkezést felruházta (lásd: a jelen indítvány 87. pontja).

80. Indokolásomat a jelen indítvány C., D. és E. szakasza részletesen tartalmazza, azonban először a B. szakaszban megvizsgálom azokat az eljárási kifogásokat, amelyeket a felek a jelen ügyben előterjesztettek.

B. A Bíróság hatásköre

81. Megjegyzem, hogy jelen ügyben két eljárási kifogást emeltek: az első lényegében azt tartalmazza, hogy az alapeljárásban szereplő helyzet nem tartozik az uniós jog hatálya alá, a második szerint pedig az előterjesztett kérdések okafogyottá váltak. Úgy tűnik, mindkettő a Bíróság hatáskörével kapcsolatos, bár a kifogásokat az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatóságára vonatkozóan terjesztették elő.⁴¹

1. Az uniós jog hatálya alá tartozó alapeljárásbeli helyzetek

82. Véleményem szerint az alapeljárásban szereplő helyzet egyértelműen az uniós jog hatálya alá tartozik.

³⁹ Lásd különösen: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet; C-64/16, EU:C:2018:117, 32. pont; 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 47. pont.

⁴⁰ EU C 2019:529, 116. pont.

⁴¹ E tekintetben lásd: Wahl főtanácsnok Gullotta és Farmacia di Gullotta Davide & C. ügyre vonatkozó indítványa, C-497/12, EU:C:2015:168, 16–25. pont; Szpunar főtanácsnok Rendón Marín és CS ügyre vonatkozó indítványa, C-165/14 és C-304/14, EU:C:2016:75, 48. pont. Általános tárgyalását lásd: Nils Wahl és Luca Prete, „The Gatekeepers of Article 267 TFEU: On Jurisdiction and Admissibility of References for Preliminary Rulings” (2018) 55, *Common Market Law Review*, 511.

83. Az alapeljárás felperesei szerint a 2000/78 irányelvbe ütközően életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre került sor. E jogalap érvényesítése érdekében a Charta 47. cikk értelmében független bírósághoz fordulhatnak.⁴²

84. Ez a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint értelmezett uniós jog által „szabályozott” helyzet iskolapéldája.⁴³ Az uniós jog alapján felmerült helyzet és a hivatkozott uniós intézkedések között tárgyi összefüggés van.⁴⁴ Mivel a 2000/78 irányelv, konkrétan az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés abban foglalt tilalmának érvényesítése érdekében fordultak valamely független bírósághoz, az alapeljárás egy olyan helyzetre vonatkozik, amelyben a tagállam a Charta 51. cikk (1) bekezdése szerint uniós jogot hajt végre.⁴⁵ Következésképpen az alapeljárás a Charta 47. cikkének hatálya alá tartozik.

85. Ezért elemzésem fő részét a Charta 47. cikke alapján végzem. Ugyanakkor – amint a Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) (C-192/18) ügyre vonatkozó indítványom⁴⁶ 93–101. pontjában kifejtem – tekintettel arra, hogy a Charta 47. cikkének és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének jogforrása közös és az uniós jog általános elveinek tágabb mátrixa írja őket körül, a két rendelkezés között „alkotmányos összeköttetés” áll fenn, és e két rendelkezésre vonatkozóan kialakított ítélkezési gyakorlat elkerülhetetlenül átfedi egymást.⁴⁷ Elemzésemben erre az egymást átfedő ítélkezési gyakorlatra fogok hivatkozni.

86. Emellett az alapeljárásban szereplő helyzet az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatálya alá tartozik.

87. A 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletében (C-619/18)⁴⁸ a Bíróság megerősítette az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének tárgyi hatályával kapcsolatban, hogy e rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, függetlenül attól a helyzettől, amelyben e jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják. Így, ha egy olyan szervhez lehet fordulni, mint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság), annak érdekében, hogy hozzon döntést az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésben, és ez a szerv az uniós jog által meghatározott „bírósággént” az uniós jog hatálya alá tartozó területeken a tagállami igazságszolgáltatási rendszerbe tartozik, az érintett tagállam az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében köteles biztosítani, hogy az ilyen szerv megfeleljen a hatékony bírói jogvédelem követelményének, ideértve a bírói függetlenség követelményét is, amely az igazságszolgáltatás feladatához szorosan hozzá tartozik, és amely a hatékony bírói jogvédelemhez való jog „lényegének” részét képezi.

⁴² E tekintetben lásd: 2012. november 6-i Bizottság kontra Magyarország ítélet, C-286/12, EU:C:2012:687.

⁴³ Lásd például: 2017. március 7-i X és X ítélet, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 45. pont; 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületekre létesített haszonélvezeti jogok) ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Az annak eldöntéséhez szükséges jogi szabályok összefoglalását, hogy a tagállamok mikor hajtják végre a Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint uniós jogot, lásd: 2017. szeptember 7-i Demarchi Gino ítélet, C-177/17 és C-178/17, EU:C:2017:656, 19–21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁴⁴ Lásd: 2018. április 19-i Consorzio Italian Management e Catani Multiservizi ítélet, C-152/17, EU:C:2018:264, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Általános értekezést lásd: Ward, A., „Article 51 – Field of Application”, in: Peers, S., Hervey, T., Kenner, J., és Ward, A. (szerk.), *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary* (Hart 2014) 1413–1454. o.

⁴⁵ E tekintetben lásd: 2010. december 22-i DEB-ítélet, C-279/09, EU:C:2010:811.

⁴⁶ EU:C:2019:529.

⁴⁷ Ez egyértelműen kiderül a Bíróság 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletéből, C-619/18, EU:C:2019:531, különösen a 43., 46., 47., 55. és 57. pontból. Itt ugyanezen jogelvek alátámasztásaként a Bíróság a 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítéletre, C-64/16, EU:C:2018:117, hivatkozott, amelyben az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséről volt szó, valamint a 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítéletre, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, amelyben az uniós jog és a Charta 47. cikkének végrehajtásával kapcsolatos jogvita szerepelt.

⁴⁸ EU:C:2019:531, különösen az 50., 51., 55–59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Megjegyzem, hogy az egyik főtanácsnok azt a véleményt fogalmazta meg, hogy „bármely ilyen transzverzális, horizontális intézkedés, amely meghatározásánál fogva a nemzeti bíróságok minden egyes eljárását érinti, az uniós jog hatálya alá tartozik”. Bobek főtanácsnok Torubarov ügyre vonatkozó indítványa, C-556/17, EU:C:2019:339, 55. pont.

88. Végezetül, amint azt a Bíróság az N. S. és társai ítéletben⁴⁹ megállapította, a 30. jegyzőkönyv nem kérdőjelezi meg, hogy a Charta hatálya Lengyelországra is kiterjed, ezért az alapeljárásban a 47. cikk alkalmazását nem lehet kizárni. Ezenfelül a 30. jegyzőkönyv a Chartára vonatkozik, és nem terjed ki az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésére.⁵⁰ Ezért ezt kizárom az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésére vonatkozó elemzésemből, amely jelen indítvány alábbi D.4. szakaszában szerepel.

89. Fentiekre tekintettel azt az eljárási kifogást, amely szerint az alapeljárásban szereplő helyzet nem tartozik az uniós jog hatálya alá, el kell utasítani.

2. A Bíróság döntéshozatalának szükségessége

90. Véleményem szerint a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdést és a fegyelmi tanács gyakorlatban való működésének hiányát leszámítva az előterjesztett kérdések nem váltak okafigyottá.

91. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk szövegéből és rendszeréből az következik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás feltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak a Bíróság által hozott ítéletet tekintetbe vevő határozatot kell hoznia.⁵¹ Az előzetes döntéshozatali eljárás indoka ugyanis nem az általános vagy hipotetikus kérdésekről való véleménynyilvánítás, hanem az adott jogvita tényleges megoldásának szükségessége.⁵² Bár a Bíróság, amennyire csak lehetséges, a nemzeti bíróság értékelésére hagyatkozik annak megítélése során, hogy az előterjesztett kérdések szükségesek-e, az eljáró bíróságnak olyan helyzetben kell lennie, hogy a saját feladatai ellátásához szükséges értékelést el tudja végezni, különösen a saját hatáskörének megállapítása során.⁵³

92. Következésképpen az EUMSZ 267. cikk összefüggésében a Bíróság általában akkor állapítja meg, hogy valamely előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés okafigyottá vált, és már nincs szükség arra, hogy a kérdésben döntést hozzon,⁵⁴ ha az eljárás során az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések érdemi részét érintő jogszabályi és/vagy ténybeli háttér megváltozik, például ha a szóban forgó nemzeti jogszabály már nem alkalmazandó, vagy ha a felperesek keresetében már döntés született, és így a Bíróság által e kérdésekre adott válasz már nem szükséges ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az alapeljárásban ítéletet hozzon.⁵⁵

93. Ebből következően jelen ügyben egyetértek Lengyelországgal és a Bizottsággal abban, hogy a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben feltett első kérdés okafigyottá vált, mivel e kérdés alapját képező ténybeli háttér megváltozott. Az nem vitatott, hogy miután a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztéséről döntést hozott, a köztársasági elnök 2018. szeptember 20-án kinevezte a fegyelmi tanács bírát, és a fegyelmi tanács működik és ellátja igazságszolgáltatási feladatait. Kiemelem továbbá, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy ez a kérdés ennél fogva irrelevánssá válhat (lásd jelen indítvány 38. pontját).

49 2011. december 21-i ítélet, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 119. és 120. pont. Lásd még: Trstenjak főtanácsnok N. S. és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:611, 167–171. pont; Kokott főtanácsnok Bonda ügyre vonatkozó indítványa, C-489/10, EU:C:2011:845, 21–23. pont.

50 Lásd: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 53. pont.

51 Lásd: 2018. június 5-i Kolev és társai ítélet, C-612/15, EU:C:2018:392, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

52 Lásd: 2019. január 10-i Mahmood és társai végzés, C-169/18, EU:C:2019:5, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

53 Lásd: 2013. október 24-i Stoilov i Ko ítélet, C-180/12, EU:C:2013:693, 37. és 38. pont.

54 E tekintetben lásd: Kokott főtanácsnok García Blanco ügyre vonatkozó indítványát, C-225/02, EU:C:2004:669, 35–39. pont.

55 Lásd például: 2011. június 10-i Imran végzés, C-155/11 PPU, EU:C:2011:387; 2019. január 10-i Mahmood és társai végzés, C-169/18, EU:C:2019:5.

94. Ilyen körülmények között a Bíróságnak arra a megállapításra kell jutnia, hogy már nincs szükség a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben feltett első kérdés megválaszolására, mivel az erre adott válasza felesleges. Hangsúlyozom azonban, hogy ez semmiképpen nem zárja ki a kérdést előterjesztő bíróság azon jogkörét, hogy az alapeljárásban megállapítsa hatáskörét a C-585/18. sz. ügyben előterjesztett második kérdésre, a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésre adott válaszon, valamint az alapján, hogy a végkövetkeztetéséből, amely szerint a fegyelmi tanács nem minősül független bíróságnak, szükségszerűen következik a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörének megállapítása (lásd: a jelen indítvány E. szakasza).

95. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett többi kérdés – a C-585/18. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdés, valamint a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdés – azonban nem vált okafiggyé.

96. E tekintetben a Bíróság határozatának értelmében a kérdést előterjesztő bírósághoz kérelmet küldtek, amelyben arra kértek választ, hogy a 2018. november 21-i törvény hatálybalépése, valamint Lengyelország azon beadványai tükrében, amelyek szerint az említett törvény azzal a következménnyel járhat, hogy a jelen ügyekben a Bíróságnak nem kell döntést hoznia, ahhoz hogy az alapeljárásban ítéletet tudjon hozni, továbbra is szükségesnek tartja-e, hogy az említett ügyekben a Bírósághoz intézett kérdésekre választ kapjon.

97. Az említett kérésre küldött 2019. január 25-i válaszában a kérdést előterjesztő bíróság megerősítette: ahhoz, hogy ítéletet tudjon hozni, továbbra is szükségesek az előterjesztett kérdésre adott válaszok. Egyebek mellett megjegyezte először is, hogy az említett kérdések olyan problémákat érintettek, amelyekkel a 2018. november 21-i törvény nem foglalkozott; másodszor az említett törvény nem helyezi *ex tunc* hatállyal hatályon kívül a vitatott nemzeti rendelkezéseket és azok joghatásait; valamint harmadszor ugyanazon törvény 4. cikke korlátozza annak lehetőségét, hogy az előterjesztett kérdésekre választ lehessen kapni, és az eljárások lázárására nem nyújt jogalapot.

98. E körülmények között nem nyilvánvaló, hogy az uniós jognak a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése ne lenne szükséges ez utóbbi fórum számára az előtte kezdeményezett jogvita eldöntéséhez. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság válasza megerősítette, a kérdést előterjesztő bíróság előtt valódi jogviták vannak folyamatban, amelyeket az alapeljárás felei nem vonhatnak kétségbe,⁵⁶ és a Bíróság válaszában segítségével a kérdést előterjesztő bíróság meg tudja határozni, melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel az említett jogviták eldöntéséhez.⁵⁷

99. Ezenfelül hangsúlyozom, hogy a Lengyelország által hivatkozott ítélkezési gyakorlat (lásd jelen indítvány 52. pontját) a jelen ügyekre nem vonatkozik. Az említett ítélkezési gyakorlatban a releváns módosítások az előterjesztett kérdések érdemi részét érintették.⁵⁸ Itt a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéseket a 2018. november 21-i törvény nem oldja meg, mivel az említett törvény nem vonatkozik a fegyelmi tanácsra irányadó szabályokra vagy a KRS összetételére. Más szavakkal, e szabályok továbbra is hatályban vannak.

100. A 2018. november 21-i törvény 2. és 4. cikkének az alapeljárásban szereplő jogvitákra gyakorolt állítólagos joghatását illetően szem előtt kell tartani, hogy a Bíróságnak az EUMSZ 267. cikk keretében nem feladata, hogy nemzeti jogi kérdésekben döntsön vagy megvizsgálja, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot a nemzeti jog bírósági szervezeti és eljárási szabályaival összhangban

56 Lásd többek között: 2014. február 27-i Pohotovosť ítélet, C-470/12, EU:C:2014:101, 30. pont.

57 E tekintetben lásd: 2011. február 18-i Boxus és társai ítélet, C-128/09, C-134/09 és C-135/09, EU:C:2011:667, 28. pont.

58 Lásd: 2010. december 9-i Fluxys ítélet, C-241/09, EU:C:2010:753, 32–34. pont; 2013. június 27-i Di Donna ítélet, C-492/11, EU:C:2013:428, 27–32. pont; 2016. március 3-i Euro Bank ítélet, C-537/15, EU:C:2016:143, 27–30., 34–36. pont.

hozták-e meg.⁵⁹ Az olyan végső fokon eljáró bíróságok, mint a kérdést előterjesztő bíróság, az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése értelmében főszabály szerint kötelesek az uniós jog értelmezése kérdésében a Bírósághoz fordulni, és a nemzeti jogszabályok nem avatkozhatnak bele ebbe a kötelezettségbe.⁶⁰

101. A fenti okokból szükség van arra, hogy a Bíróság a C-585/18. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről, valamint a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésről döntsön, és azt az eljárási kifogást, amely szerint az említett kérdések okafigyottá váltak, el kell utasítani.

C. A C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdés és a fegyelmi tanács gyakorlatban való működésének hiánya

102. Amennyiben a Bíróság úgy dönt, hogy nem fogadja el azt az elemzést, amely szerint ez a kérdés okafigyottá vált, az alábbi észrevételek a kérdés rövid megválaszolását és az említett kérdésre másodlagosan adandó választ szolgálják.

103. Ez a kérdés lényegében arra irányul, hogy az uniós jog felruházza-e a kérdést előterjesztő bíróságot az alapeljárásban hatáskörrel, ha abban az időpontban, amikor a felperesek az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó, a 2000/78 irányelvben biztosított jogukat érvényesíteni kívánják, az e jogok érvényesítésére kijelölt bíróság a gyakorlatban még nem jött létre.

104. E kérdésre az alábbi okokból igenlő választ kell adni.

105. Először is az Unibet ítéletben⁶¹ a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok csak akkor kötelesek a magánszemélyek számára az uniós jog érvényesítéséhez új jogorvoslati eljárásokat létrehozni, ha ilyen még nem létezik. Úgy tűnik, az nem vitatott, hogy az alapeljárásban ez volt a helyzet, tekintettel arra, hogy a fegyelmi tanács még nem működött, mivel a bírakat még nem nevezték ki. A kérdést előterjesztő bíróság ezt a problémát az ítélkezési gyakorlat által a nemzeti bíróságok számára előírt azon kötelezettségre hivatkozva fogalmazta meg, hogy az uniós joggal ellentétes nemzeti rendelkezéseket az uniós jog teljes és tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében ne alkalmazzák.⁶² Elég annyit mondanom, hogy e kötelezettség a Bíróság Unibet ítéletének alátámasztását szolgálja.

106. Ezenfelül a Charta 47. cikke, amint azt a 2000/78 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése megerősíti,⁶³ a bírósághoz való fordulás jogát biztosítja.⁶⁴ A kérdést előterjesztő bíróság azzal, hogy az alapeljárásban a felperesek által előterjesztett kereseteket tárgyalja, ezt a hozzáférést biztosítja.

⁵⁹ Lásd: 2011. október 18-i Genentech ítélet, C-567/14, EU:C:2016:526, 22. pont.

⁶⁰ Lásd: 2016. április 5-i PFE-ítélet, C-689/13, EU:C:2016:199, 32–34. pont.

⁶¹ 2007. március 13-i ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, különösen a 40. és a 41. pont. Lásd például még: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. és 104. pont.

⁶² 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49.

⁶³ Lásd például: 2019. május 8-i Leitner ítélet, C-396/17, EU:C:2019:375, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁶⁴ Lásd például: 2016. június 30-i Toma ítélet, C-205/15, EU:C:2016:499, 42. pont.

D. A C-585/18. sz. ügyben előterjesztett első kérdés, a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett második kérdés, valamint a fegyelmi tanács függetlensége

1. A Charta 47. cikkének érvényesülése

107. Amint azt fent kifejtettem, az alapeljárásban olyan helyzetről van szó, amikor valamely tagállam a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében uniós jogot hajt végre, és ezért értékelése a Charta 47. cikkére hivatkozással történik. Ugyanakkor az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlat elkerülhetetlenül átfedésben van a Charta 47. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlattal (lásd a jelen indítvány 85. pontját). Az európai és nemzetközi szervek által kiadott, a tagállamoknak a bírói függetlenséggel kapcsolatos közös elveit megtestesítő iránymutatások szintén hasznos referenciapontként szolgálnak.⁶⁵ Ezekre a forrásokra fogok hivatkozni annak eldöntése során, hogy az alapeljárásban szóban forgó intézkedések összhangban vannak-e a bírói függetlenség uniós jogi követelményeivel.

108. Tekintettel arra, hogy az alapeljárásban szereplő helyzetet a Charta 47. cikkre hivatkozással kell eldönteni, fontos felidéznünk a Charta azon rendelkezéseit, amelyek érvényesülése szempontjából relevánsak. A Charta 47. cikkének második bekezdése megfelel az EJEE tisztességes tárgyaláshoz való jogról szóló 6. cikke (1) bekezdésének. A Charta 52. cikke (3) bekezdése értelmében a Chartában említett rendelkezésben foglalt jogok tartalma és terjedelme azonos az EJEE-ben foglalt, az EJEE szövege és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlata által meghatározott rendelkezések tartalmával és terjedelmével, vagy szélesebb körű annál.⁶⁶ A Charta 52. cikkének (3) bekezdése és a 47. cikkéhez fűzött magyarázatok értelmében az EJEB-nek a független és pártatlan bírósághoz való jogra vonatkozó ítélkezési gyakorlatára tekintettel az uniós jognak biztosítania kell az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése által garantált „minimális védelmi szintet”.⁶⁷

109. Végezetül Lengyelország érveit illetően, az EUMSZ 267. cikk értelmezése nem tűnik szükségesnek az alapeljárásban szereplő jogvita kimenetele szempontjából, mivel nem terjesztettek elő olyan kérdést, amely miatt a Bíróságnak el kellene döntenie egyebek mellett azt, hogy valamely szerv az EUMSZ 267. cikk alkalmazásában a „bíróság” fogalma alá tartozik-e, vagy hogy az említett rendelkezés értelmében valamely nemzeti bíróságnak joga vagy kötelessége-e előzetes döntéshozatalt kérni.

110. Bár a Bíróság a közelmúltbeli ítélkezési gyakorlatában megállapította, hogy „a nemzeti bíróságok függetlensége különösen alapvető azon igazságügyi együttműködési rendszer megfelelő működése szempontjából, amelyet az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali mechanizmus megtestesít”, és e mechanizmust „csak olyan, az uniós jog alkalmazásáért felelős fórum hozhatja működésbe, amely többek között ezen, függetlenségre vonatkozó feltételt teljesíti”⁶⁸, a Bíróság semmiképpen nem arra utalt, hogy a függetlenségre vonatkozó források kizárólag az EUMSZ 267. cikk alapján kialakított ítélkezési gyakorlatban találhatók meg.

⁶⁵ Lásd: Tanchev főtanácsnok Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre vonatkozó indítványát, C-619/18, EU:C:2019:325, 72. pont.

⁶⁶ Lásd: Magyarázatok az Alapjogi Chartához (HL 2007. C 303., 17. o.), Magyarázat a 47. cikkhez, 30. o., és az 52. cikkhez, 34. o.

⁶⁷ Lásd: 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország ítélet (Mezőgazdasági földterületekre létesített haszonélvezeti jogok), C-235/17, EU:C:2019:432, 72. pont. Mellékesen megjegyzem, hogy a Bíróság 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletének, C-619/18, EU:C:2019:531, 76. és 79. pontjában a bírói elmozdíthatatlanság elvét arányossági tesztnek vetette alá. Itt megjegyzem, hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében az uniós jog az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint biztosított minimális védelmi szinten védi a bírói elmozdíthatatlanság és függetlenség elvét.

⁶⁸ Lásd különösen: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 43. pont; 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 54. pont.

111. Ezenfelül a függetlenség kritériumának a Bíróság általi értékelése annak eldöntése során, hogy valamely szerv teljesíti-e azokat a feltételeket, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése szempontjából „bírósnak” minősülhessen, *minőségileg más feladat*, mint annak értékelése, hogy a bírói függetlenség követelményei megfeleltek-e a Charta 47. cikkének, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének.⁶⁹

112. Az EUMSZ 267. cikk előzetes döntéshozatali mechanizmusának keretében a Bíróság az előtte lévő, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére jogosult szerveket érintő eljárással kapcsolatos, az említett mechanizmus alapját képező célkitűzésekhez kapcsolódó kérdést vizsgál, annak érdekében, hogy párbeszédet alakítson ki a Bíróság és a nemzeti bíróságok között, valamint az uniós jog egységes értelmezését biztosítsa.⁷⁰

113. A Charta 47. cikke, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése keretében a Bíróság egyebek mellett arra irányuló érdemi értékelést végez, hogy a szóban forgó intézkedés az említett rendelkezésekben foglalt követelmények értelmében akadályozza-e a bírói függetlenséget.

114. Ami a legfontosabb, és amint azt fent már megjegyeztem, a Charta 52. cikkének (3) bekezdésénél fogva az uniós jog a bírói függetlenséget legalább az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében meghatározott szinten garantálja (lásd jelen indítvány 108. pontját). Ennek következtében, ha a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk értelmében vett függetlenség kritériumára vonatkozóan (abban az összefüggésben, hogy valamely szerv terjeszthet-e előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bírósághoz) kialakított ítélkezési gyakorlat kevesebb védelmet nyújtana, mint az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése által garantált „minimális védelmi szint”⁷¹, azt mindenképpen fel kellene emelni erre a szintre.

2. A bírói függetlenség garanciájának uniós jogi tartalma

115. Érdemes felidézni, hogy a Bíróság elismerte, hogy a Charta 47. cikke megerősíti a hatékony bírói jogvédelem elvét, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugvó uniós jogi alapelv, amelyet rögzít az EJEE 6. és 13. cikke,⁷² és amely révén a jogállamiság mint az EUSZ 2. cikk szerinti uniós érték megőrződik.⁷³ A bírói függetlenség garanciájának uniós jogi tartalma a következő.

116. Először is, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ezek a „függetlenségi és pártatlansági garanciák olyan szabályok meglétét igénylik – különösen, ami a fórum összetételét, a *kinevezést*, a megbízatás időtartamát, valamint az elfoglaltsági okokat, a kizárási okokat és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, az említett fórum külső tényezők általi befolyásolhatóságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását.”⁷⁴

69 E tekintetben lásd: 1999. február 4-i Köllensperger és Atzwanger ítélet, C-103/97, EU:C:1999:52, 24. pont; Wahl főtanácsnok Torresi ügyre vonatkozó indítványa, C-58/13 és C-59/13, EU:C:2014:265, 45–54. pont; Bobek főtanácsnok Pula Parking ügyre vonatkozó indítványa, C-551/15, EU:C:2016:825, 81–107. pont.

70 Lásd például: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 22. és 23. pont; 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Általános értekezést lásd: Morten Broberg és Niels Fenger, *Preliminary References to the European Court of Justice*, második kiadás (Oxford University Press, 2014), 60–106. o.

71 Lásd: 2019. május 21-i Bizottság kontra Magyarország (Mezőgazdasági földterületekre létesített haszonélvezeti jogok) ítélet, C-235/17, EU:C:2019:432, 72. pont.

72 Lásd például: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

73 Lásd különösen: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48. pont; 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 58. pont.

74 Lásd például: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66. pont; 2019. április 30-i 1/17 (EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás) vélemény, EU:C:2019:341, 204. pont. Kiemelés tőlem. Ezen, függetlenségre, illetve pártatlanságra vonatkozó garanciák a függetlenségnek az ítélkezési gyakorlatban megállapított külső, illetve belső vonatkozásokhoz kapcsolódnak: lásd például: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 71–73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

117. A Bíróság azt is megállapította, hogy a függetlenség követelménye azt is feltételezi, hogy az ítélethozatal feladatával megbízott személyekre vonatkozó *fegyelmi felelősségi rendszer* tartalmazza az ahhoz szükséges garanciákat, hogy elkerülhető legyen annak veszélye, hogy ezt a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai felülvizsgálatát szolgáló rendszerként alkalmazzák. E tekintetben az olyan szabályok megalkotása, amelyek egyaránt meghatározzák – többek között – a fegyelmi vétségnek minősülő magatartásokat és a konkrétan alkalmazandó szankciókat, illetve amelyek egy *független fórum* olyan eljárását írják elő, amely maradéktalanul biztosítja a Charta 47. és 48. cikkében rögzített jogokat, különösen a védelemhez való jogot, és amely biztosítja a fegyelmi testület határozatainak bíróság előtti megtámadhatóságát, az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzéséhez elengedhetetlen garanciáknak minősül.⁷⁵

118. Ezen az alapon a bírák kinevezésével és a bírákra vonatkozó fegyelmi rendszerrel kapcsolatos intézkedések a bírói függetlenség uniós jogi garanciáinak fontos szempontjai, és e garanciák része az, hogy a fegyelmi rendszer keretében legyen egy független szerv. Ezért úgy kell tekinteni, hogy még ha valamely, a bírák kiválasztásával megbízott szerv, mint például a KRS, önmagában nem lát is el bírósági feladatot, az egyebek mellett az összetételére és működésére vonatkozó szabályokat – amennyiben ezeket a szempontokat érintik – figyelembe lehet venni annak értékelése során, hogy valamely nemzeti bíróság, amely tagjai kiválasztásában az előbb említett szerv jelentős szerepet töltött be, a Charta 47. cikke szerinti függetlenséghez elegendő garanciát biztosít-e.

119. Az EJEB állandó ítélkezési gyakorlata értelmében annak eldöntése során, hogy valamely bíróság az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése értelmében „függetlennek” tekinthető-e, figyelembe kell venni egyebek mellett tagjai kinevezésének módját és megbízási idejét, a külső nyomással szembeni garanciák meglétét, valamint azt a kérdést, hogy a szervet látható függetlenség jellemzi-e.⁷⁶

120. A Bizottság kontra Lengyelország (a legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre vonatkozó indítványomban (C-619/18) és a Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) ügyre vonatkozó indítványomban (C-192/18) megjegyeztem,⁷⁷ hogy az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenség és a bírák pártatlanságának elve kiterjed annak objektív értékelésére, hogy maga a bíróság a pártatlanságára vonatkozó bármiféle jogos kétség kizárása érdekében megfelelő biztosítékokat nyújt-e. A láthatóságnak van bizonyos jelentősége, ugyanis „nem csupán igazságot kell szolgáltatni, hanem nyilvánvalóvá is kell tenni ennek megtörténtét”. A tét a demokratikus társadalomban a bíróságok által keltett közbizalom. Ezenfelül egy adott ügyben annak eldöntése során, hogy joggal lehet-e tartani attól, hogy az objektív függetlenség láthatósága nem teljesül, az EJEB megállapította, hogy itt annak van döntő jelentősége, hogy objektív módon igazolt félelemről van-e szó.⁷⁸

121. Az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatában annak értékelése során, hogy egy adott szerv független-e, az EJEB megvizsgálta, hogy az igazságszolgáltatási tanácsok vagy más hasonló szervek bírói tagjait hogyan nevezik ki. Például a Denisov kontra Ukrajna ügyben⁷⁹ hangsúlyozta, hogy figyelemmel annak fontosságára, hogy a szerv összetételében a politikai szervek befolyását csökkenteni kell, értékelni kell, hogy hogyan nevezik ki a bírákat a szóban forgó igazságszolgáltatási szervhez, tekintettel az őket jelölő hatóságokra és a bírói közösségnek a

75 Lásd például: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-2016/18 PPU, EU:C:2018:586, 67. pont; 2019. február 12-i RH végzés, C-18/19 PPU, EU:C:2019:110, 47. pont. Kiemelés tőlem.

76 Lásd például: EJEB, 2018. november 6., Nunes De Carvalho kontra Portugália ítélet, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

77 EU:C:2019:325, 71. pont; EU:C:2019:529, 111. pont (idézve a következőket: EJEB, 2018. szeptember 25., Denisov kontra Ukrajna ítélet, ECHR:2018:0925JUD007663911, 60–64. §; EJEB, 2018. november 6., Nunes De Carvalho kontra Portugália ítélet, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 144–150. §). Lásd még: A bírói magatartás bangalorei elvei, 2002., különösen az 1.3, 1.6 és a 3.2 pont.

78 Lásd: EJEB, 2003. május 6., Kleyn és társai kontra Hollandia, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, 194. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

79 EJEB, 2018. szeptember 25., ECLI:CE:ECHR:2018:0925JUD007663911, 68–70. § (hivatkozva a következőt: EJEB, 2013. január 9., Volkov kontra Ukrajna ítélet, CE:ECHR:2013:0109JUD002172211, 109–115. pont).

folyamatban betöltött szerepére. Ez alapján megállapította, hogy az érintett szerv összetétele számos olyan szerkezeti hiányosságot tartalmazott, amely sértette az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése szerinti függetlenség és pártatlanság követelményét. Többek között figyelembe vette, hogy a szerv többségében a jogalkotó és végrehajtó hatalom által közvetlenül kinevezett nem bíró tagokból állt, a többi bíró által kinevezett bíró tagok száma korlátozott volt, és a végrehajtó hatalom képviselői hivatalból tagok lettek.

122. Ezenfelül az Ástráðsson kontra Izland ügyben⁸⁰ az EJEB a bírák kinevezésére alkalmazandó nemzeti szabályok súlyos megsértését állapította meg, amikor más hatalmi ágak, különösen a végrehajtó hatalmi ág olyan indokolatlan mérlegelési jogkörrel élt, amely az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésébe ütköző módon aláasta a kinevezési folyamat integritását. E tekintetben hangsúlyozta, hogy a nemzeti jogszabályi keretrendszer a végrehajtói hatalmi ággal szembeni bírói függetlenség védelmére és a szóban forgó eljárás pártpolitikai érdekek által történő jogosulatlan befolyásolása kockázatának minimalizálására irányult. Arra a következtetésre jutott, hogy az eljárás hátrányosan érintette azt a bizalmat, amelyet a bíróságnak egy demokratikus társadalomban az állampolgároknak keltenie kell, és ellentétes volt a jogállamiság azon alapvető követelményével, hogy a bíróságot törvény által kell létrehozni.

123. Ez alapján megjegyzem, hogy még ha jelen ügyben eltérőek is a körülmények, az EJEB fent ismertetett, az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlata az említett rendelkezés szerinti függetlenség értékelése során figyelembe veszi a függetlenség láthatóságát és az igazságszolgáltatási tanács vagy hasonló szervek összetételét.

124. Továbbá, amint azt közelmúltbeli tanulmányok bizonyítják,⁸¹ az igazságszolgáltatási tanácsok és hasonló szervek számos – ha nem is az összes – tagállamban alapvető szerepet töltenek be az igazságszolgáltatás függetlenségének és autonómiájának garantálásában. Bár az igazságszolgáltatási tanácsokra nincs egységes modell, úgy tekintik őket, hogy rendelkeznek néhány, a bírói függetlenség biztosítására irányuló küldetésükhöz, valamint, a jogállamiság és az alapvető jogok betartásának fenntartására irányuló hatásköreiknek az igazságszolgáltatási rendszeren belüli működéséhez kapcsolódó közös jellemzővel.

125. Az európai és a nemzetközi iránymutatások értelmében megállapítom, hogy e közös jellemzők a következő vonatkozásokat tartalmazzák. Először is az igazságszolgáltatási tanácsok *küldetése* az, hogy a bíróságok és bírák függetlenségét védje, ami azt jelenti, hogy a jogalkotói és végrehajtói hatalomtól származó befolyástól mentesnek kell lenniük.⁸²

126. Másodszor nincs egy kizárólagos minta, amelyet az igazságszolgáltatásnak követnie kellene az igazságszolgáltatási tanács létrehozásakor, feltéve hogy az *összetétele* garantálja annak függetlenségét és lehetővé teszi hatékony működését.⁸³ Egyebek mellett az igazságszolgáltatási tanácsoknak a manipuláció és az indokolatlan nyomásgyakorlás megelőzése érdekében főszabály szerint legalább többségében a

⁸⁰ EJEB, 2019. március 12-i, CE:ECHR:2019:0312JUD002637418, különösen a 103., valamint a 121–123. §.

⁸¹ Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa különmegbízottjának a bírák és ügyvédek függetlenségéről szóló, 2018. május 2-i jelentése (a továbbiakban: 2018. évi ENSZ-jelentés), 7–31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd még például: Európa Tanács Európai Bírák Konzultatív Tanácsának (CCJE) 2007. november 23-i Igazságszolgáltatási tanács a társadalom szolgálatában 10. sz. véleménye (a továbbiakban: 2007. évi CCJE-vélemény); Anja Seibert-Fohr (szerk.), *Judicial Independence in Transition* (Springer 2012); David Kosař (vendégszerk.), Különszám, „Judicial Self-Governance in Europe” (2018), 19, *German Law Journal*, 1567.

⁸² Lásd például: 2010. évi ajánlás, 26. lábjegyzetének 26. pontja; az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ), az igazságszolgáltatási tanácsokról szóló, 2010–2011. évi jelentés, az igazságszolgáltatási tanácsokra vonatkozó ajánlás, 2011 (a továbbiakban: 2011. évi ENCJ-jelentés), 3.2 pontja; International Association of Judges (bírák nemzetközi egyesülete), Universal Charter of the Judge (egyetemes bírói charta), frissítve 2017. november 14-én, 2–3. cikk; 2018. évi ENSZ-jelentés, 81. lábjegyzet, 32. és 37. pont.

⁸³ Lásd például: Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság), 403/2006 véleménye, Bírói kinevezések, 2007. június 22-i CDL-AD(2007)028; 2007. évi CCJE-vélemény, 81. lábjegyzet, 15. pont; 2018. évi ENSZ-jelentés, 81. lábjegyzet, 66. pont.

többi bíró által választott bírásokból kell állniuk.⁸⁴ A kiválasztási eljárást objektív és átlátható módon kell lefolytatni, ahol minden szinten biztosítva van az igazságszolgáltatás széles körének képviselete, továbbá a jogalkotó és végrehajtó hatalmakat a kiválasztási folyamatban való részvételtől eltántorítja.⁸⁵

127. Harmadszor a feladatok folytonosságának biztosítása érdekében az igazságszolgáltatási tanácsok tagjainak *megbízatása* nem járhat le és nem újítható meg a parlamenti választásokat követően.⁸⁶

128. Negyedszer a bírák kiválasztása, kinevezése és/vagy előléptetése az igazságszolgáltatási tanácsok egyik leginkább elismert *feladata és az* eljárásokat a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól független igazságszolgáltatási tanácsoknak kell lefolytatniuk.⁸⁷

129. Következésképpen úgy lehet tekinteni, hogy az igazságszolgáltatási tanácsok összetételére, megbízatására és feladataira vonatkozó rendelkezéseket azon szerep biztosítására irányuló végső célkitűzés vezérli, hogy a bírói függetlenséget megvédjék, és ezzel elkerüljék a jogalkotó és végrehajtó hatalom által – különösen – a tagok kinevezése kapcsán gyakorolt befolyásolást. Véleményem szerint, bár a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak megválasztása során, hogy létrehoznak-e igazságszolgáltatási tanácsot vagy hasonló szervet, ha igen, annak függetlenségét többek között ilyen rendelkezésekkel megfelelően biztosítani kell.

3. Az alapeljárás körülményeire való alkalmazás

130. Fenti megfontolások tükrében úgy vélem, hogy az alapeljárás tárgyát képező fegyelmi tanács nem teljesíti a Charta 47. cikkében meghatározott függetlenségi követelményeket.

131. Megjegyzem, hogy a KRS egy olyan szerv, amelynek küldetése, hogy a bíróságok és bírák függetlenségének védelmét a lengyel alkotmány alapján biztosítsa, és feladatai közé tartozik, hogy a legfelsőbb bíróság, így a fegyelmi tanács bírját a köztársasági elnök általi kinevezésük végett kiválassza (lásd a jelen indítvány 16. és 19. pontját). Így a KRS-nek ahhoz, hogy feladatait megfelelően ellássa, mentesnek kell lennie a jogalkotó és végrehajtó hatalom befolyásától.

132. Ugyanakkor a KRS tagjainak kinevezési módja önmagában is hiányosságokat tartalmaz, ami úgy tűnik, valószínűleg veszélyezteti a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenségét. Ezt először is az támasztja alá, hogy a KRS-ről szóló törvény 9a. cikke értelmében (lásd a jelen indítvány 22. pontját) a KRS 15 bíró tagját már nem bírák, hanem a Szejm jelöli ki. Ez azt jelenti, hogy a KRS 25 tagja közül 23 a jogalkotó és végrehajtó hatalom képviselői közül érkezik.⁸⁸

⁸⁴ Lásd például: 1998. évi európai charta, 32. lábjegyzet; Indokolás, 1.3. pont; 2007. évi CCJE-vélemény, 81. lábjegyzet, 17–19. pont; 2010. évi ajánlás., 26. lábjegyzet, 27. pont; Európa Tanács Európai Bírák Konzultatív Tanácsa (CCJE), a bírák jogállásáról szóló európai charta (Alapelvek), 2010. november 17., CCJE(2010) 3 végleges, 13. pont; 2011. évi ENCJ-jelentés, 82. lábjegyzet, 2.12.3. pont.

⁸⁵ Lásd például: 1998. évi európai charta, 32. lábjegyzet; 2007. évi CCJE-vélemény, 81. lábjegyzet, 25–31. pont; 2011. évi ENCJ-jelentés, 82. lábjegyzet, 2.3 pont; 2018. évi ENSZ-jelentés, 81. lábjegyzet, 75. és 76. pont.

⁸⁶ Lásd például: 2007. évi CCJE-vélemény, 81. lábjegyzet, 35. pont; 2018. évi ENSZ-jelentés, 81. lábjegyzet, 83. pont. Lásd még: az Európa Tanács bírói függetlenség és pártatlanság megerősítéséről szóló, 2016. április 13-án elfogadott akcióterve (CM(2016)36 final), Magyarázat, 1.1 Akció, 20. o. („Az igazságszolgáltatási tanácsok működése jogi keretének változása nem eredményezheti a korábbi keret alapján választott személyek megbízatásának idő előtti megszüntetését, kivéve ha a jogi keret változása a tanács összetétele függetlenségének megerősítésére irányul”).

⁸⁷ Lásd például: 1998. évi európai charta, 32. lábjegyzet, 3.1 pont; 2011. évi ENCJ-jelentés, 82. lábjegyzet, 3.3 pont; a jogállamiság kritériumait tartalmazó 2016. évi lista, 36. lábjegyzet, 81. pont; 2018. évi ENSZ-jelentés, 81. lábjegyzet, 48. pont.

⁸⁸ Vagyis 21 KRS tagot jelölnek a jogalkotó szervek (15 bíró tag + a Szejm által kijelölt 4 tag + a szenátus, vagyis a lengyel parlament felsőháza által kijelölt 2 tag); 1 tagot a köztársasági elnök jelöl ki; a 3 hivatalból taggá váló személy közül 1 a végrehajtó hatalom tagja (igazságügyi miniszter), 2 pedig az igazságszolgáltatási hatalomé (a legfelsőbb bíróság első elnöke és a legfelsőbb közigazgatási bíróság elnöke). Lásd a jelen indítvány 20. pontját.

133. Ezenfelül a KRS-ről szóló törvény 11a. cikkének (2) bekezdése értelmében a KRS bíró tagságára legalább kétezer lengyel állampolgárból vagy huszonöt bíróból álló csoport javaslatot tehet. Az említett törvény 11d. cikke értelmében az említett tagokat a KRS-be a Szejm a szavazásra jogosult képviselők legalább felét kitevő jelen lévő képviselők 3/5-ös többségével választja be (lásd jelen indítvány 24. és 25. pontját).

134. Ennek megfelelően úgy lehet tekinteni, hogy a KRS tagok kijelölési módjának részét képezi a jogalkotó hatalomnak a KRS-re gyakorolt befolyása, és nem lehet elvonatkoztatni attól, hogy a Szejm a jelölteket esetleg a bírák csekély támogatásával vagy támogatásuk hiányában választja ki, ami azt eredményezheti, hogy a bírói közösség véleményének nincs elegendő súlya a KRS tagjainak kiválasztási folyamatában.⁸⁹ Függetlenül a KRS demokratikus legitimitásának és reprezentativitásának erősítésére irányuló állítólagos céloktól, ez a rendelkezés alkalmas arra, hogy hátrányosan érintse a KRS függetlenségét.⁹⁰

135. Azt is szem előtt kell tartani, hogy a KRS bíró tagjai kijelölésének módját illető változtatásokat a KRS tagjai megbízatásának idő előtti megszüntetése kísérte. Az nem vitatott, hogy a KRS-ről szóló törvény az új tagok megválasztásával egyidejűleg a KRS bíró tagjainak megbízatásának idő előtti megszüntetését írja elő (lásd a jelen indítvány 22. és 26. pontját). A KRS tagsága megbízási idejének egységesítésére irányuló céltól függetlenül úgy lehet tekinteni, hogy a KRS hivatalban lévő tagjainak azonnali leváltása a KRS-tagok új kijelölési rendszerével egyidejűleg tovább csorbitja a KRS jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenségét.⁹¹

136. A Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) 2019. március 25-i ítélete (K 12/18)⁹² nem teszi érvénytelenné az elemzésemet. Az említett ítéletben a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) először is megállapította, hogy a KRS-ről szóló törvénynek a bíró tagok Szejm általi kijelölésének módjáról szóló 9a. cikke (lásd a jelen indítvány 22. pontját) összhangban van a lengyel alkotmány több rendelkezéseivel, valamint másodszor, hogy a KRS-ről szóló törvénynek a bírák kiválasztásával kapcsolatosan a KRS által hozott egyedi elutasító határozatok bírósági felülvizsgálatáról szóló eljárásra vonatkozó 44. cikke (1a) bekezdése (lásd a jelen indítvány 28. pontját) összeegyeztethetetlen a lengyel alkotmány 184. cikkével. Ez az ítélet nem tartalmaz olyan elemet, amely releváns lenne a fegyelmi tanács függetlenségének uniós jogi követelménye szempontjából, és önmagában semmiképpen nem szüntet meg minden olyan körülményt, amely a KRS függetlenség fent kifejtett csorbulásához hozzájárul.

137. Ennek alapján, figyelembe véve, hogy az igazságszolgáltatási tanácsok döntő fontosságúak az igazságszolgáltatás függetlenségének garantálásához azokban az országokban, amelyekben létrehozzák őket, valamint hogy nekik maguknak feladatuk ellátása során függetleneknek, valamint a jogalkotó és végrehajtó hatalom beavatkozásától menteseknek kell lenniük, a KRS-nek a fegyelmi tanács bírának kiválasztásában betöltött szerepe miatt úgy vélem, hogy ez a tanács nem nyújt a Charta 47. cikk szerint elegendő garanciát a függetlenségre. Figyelembe véve a jogalkotó hatalomnak a KRS 15 bíró tagjának, és azon bírák kiválasztásában betöltött szerepét, akik alkalmasak arra, hogy a köztársasági elnök a legfelsőbb bíróságra kinevezze őket, joggal merülnek fel objektív kétségek a fegyelmi tanács függetlenségével kapcsolatban. Ezek a kétségek nem oszthatók el azzal, hogy a KRS a jelen folyamatban – formailag – tanácsadói szerepet tölt be.

89 Lásd többek között: a Bizottság indokolással ellátott javaslata, 3. lábjegyzet, 141–143. preambulumbekkezdés; a Velencei Bizottság 904/2017. sz. véleménye, 4. lábjegyzet, 24–26. pont; a Lengyelországról szóló, 2018. évi ENSZ-jelentés, 4. lábjegyzet, 67–69. pont.

90 Emellett megfontolandó az említett célok elérése érdekében más eszközök alkalmazása, amint azt a Velencei Bizottság 904/2017. sz. véleménye is jelezte, 4. lábjegyzet, 27. pont; Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportjában (GRECO), a Lengyelországra vonatkozó negyedik értékelési körről szóló jelentés kiegészítése, 2018. június 22., Greco-AdHocRep(2018)3, 28. és 29. pont.

91 Lásd többek között: a Bizottság indokolással ellátott javaslata, 3. lábjegyzet, 140., 144., 143. és 175. preambulumbekkezdés; a Velencei Bizottság 904/2017. sz. véleménye, 4. lábjegyzet, 28–31. pont; a Lengyelországról szóló, 2018. évi ENSZ-jelentés, 4. lábjegyzet, 70. pont.

92 Összefoglalást lásd: a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) által a tárgyalást követően kiadott sajtóközlemény, K 12/18, elérhető a következő helyen: <http://trybunal.gov.pl/>.

138. Ezenfelül, amint azt a felperesek, az EFTA Felügyeleti Hatóság és a Bizottság megjegyezték, a fegyelmi tanács bíráinak kiválasztásával kapcsolatban számos olyan megfontolás van, amelyet a KRS bíró tagjai kijelölésének módját illető változtatásokkal összefüggésben figyelembe kell venni.

139. Különösen az nem képezte vita tárgyát, hogy először is, amíg a fegyelmi tanácsban első alkalommal az összes hivatali helyet be nem töltik, az említett tanács bíráit a köztársasági elnök nevezi ki (lásd a jelen indítvány 18. pontját); másodszor a fegyelmi tanácsra a legfelsőbb bíróság egyéb tanácsaitól eltérően bizonyos mértékben olyan rendelkezések vonatkoznak, mint a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény 20. cikke, amely előírja, hogy legfelsőbb bíróság első elnökének feladatait az említett tanács bírái vonatkozásában a fegyelmi tanács elnöke gyakorolja (lásd a jelen indítvány 14. pontját); harmadszor a fegyelmi tanáccsal kapcsolatos rendelkezéseket a lengyel igazságszolgáltatási rendszer reformjáról szóló intézkedések jogszabálysomagjának részeként vezették be (lásd a jelen indítvány 1. pontját); és negyedszer a fegyelmi tanács feladata olyan ügyekben döntést hozni, amelyek különösen a legfelsőbb bírósági bírák nyugdíjazásával és a bírakkal szembeni fegyelmi eljárásokkal kapcsolatosak, melyek mindegyike az említett intézkedéscsomaggal érintett kérdés (lásd a jelen indítvány 15. és 17. pontját).⁹³ A KRS-ről szóló, 2017. évi módosító törvény ugyanis megközelítőleg három hónappal a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. évi törvény előtt lépett hatályba (lásd a jelen indítvány 11. és 21. pontját), azt a szerepkört ruházva a KRS-re, hogy válassza ki azokat a bírakat, akik alkalmasak arra, hogy a köztársasági elnök a fegyelmi tanács tagjának kinevezze.

140. E tekintetben megjegyzem, hogy a jelen ügyre vonatkozó álláspontját ismertető határozatában⁹⁴ a fegyelmi tanács egyebek mellett azt hangsúlyozza, hogy a bírák kijelölése a köztársasági elnöknek a KRS-sel együttműködésben gyakorolt alkotmányos előjoga, és a fegyelmi tanács megfelel az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek, mivel törvény hozta létre, valamint a jogállására, hatáskörére és belső szervezetére vonatkozó rendelkezések garantálják a tanács és bíráinak függetlenségét és pártatlanságát. Állítása szerint a fegyelmi tanács bíráinak függetlenségét és pártatlanságát különösen a bírák kizárására vonatkozó szabályok biztosítják, és azokat a konkrét ténybeli helyzet tükrében kell értékelni.

141. A legfőbb ügyész és Lengyelország, valamint a fegyelmi tanács által a köztársasági elnök bírák kinevezésére vonatkozó alkotmányos előjogára és a fegyelmi tanácsra alkalmazandó formális függetlenségi garanciákra vonatkozóan előterjesztett érvek ellenére ezek nem elégségesek ahhoz, hogy eloszlassák azt a benyomást, hogy a szóban forgó tanács objektív függetlensége hiányt szenved, ha a jelen indítvány 132–135. és 139. pontjában említett megfontolások tükrében vizsgáljuk őket.

142. Ezenfelül az alapeljárásban felmerülő helyzet még inkább a függetlenség hiányának benyomását kelti, mivel a felperesek azt kérik, hogy egy független és pártatlan bíróság nyújtson jogorvoslatot elmozdíthatatlanságuk és függetlenségük védelmének állítólagos megsértése miatt. A C-585/18. sz. ügy felperesét illetően az intézkedések jelen állás szerint ellentétesek a fegyveregyenlőség elvével.⁹⁵ Ennek oka, hogy a felperesről KRS elutasító állásfoglalást adott, miközben a KRS-nek szerepe van a fegyelmi tanács, vagyis azon bíróság összetételében, amely előtt a lengyel jog alapján jogorvoslatot kaphat. Ez a fegyveregyenlőség szempontjából problémásnak tűnik azon következtetések tükrében, amelyekre a fegyelmi tanács függetlenségével kapcsolatos, a KRS tagjai kijelölésének módja által előidézett hiányosságaival kapcsolatban jutottam.

⁹³ Hangsúlyozni kell, hogy a Velencei Bizottság a 904/2017. sz. véleményének 4. lábjegyzetében, különösen a 89–95. és a 128–131. pontjában úgy vélte, hogy a KRS-re és a fegyelmi tanácsra vonatkozó lengyel jogszabályok együttes hatása, más reformokkal együtt súlyosan veszélyezteti a bírói függetlenséget. Emellett az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ) 2018. szeptember 17-én felfüggesztette a KRS tagságát, és ennek oka a bíró tagok kijelölésének módosításai voltak, 13 további körülménnyel, köztük azzal együtt, hogy a KRS-ről szóló törvény a végrehajtó hatalom helyzetének erősítésére irányuló átfogó reform része, és sérti a bírói függetlenséget: lásd: ENCJ-állásfoglalás, 28. lábjegyzet, valamint sajtóközlemény: „ECNJ Suspends Polish National Judicial Council – KRS”, elérhető a <http://www.encj.eu/> oldalon.

⁹⁴ Lásd a jelen indítvány 20. lábjegyzetét.

⁹⁵ Lásd például: 2016. július 28-i *Ordre des barreaux francophones és germanophone és társai*, C-543/14, EU:C:2016:605, 40. és 41. pont; 2017. május 16-i *Berlioz Investment Fund* ítélet, C-682/15, EU:C:2017:373, 96. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

143. Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy a fentiek egyike sem jelenti azt, hogy a bírói függetlenség követelményeit úgy kellene értelmezni, hogy a tagállamok nem fogadhatnak el megfelelő reformokat különösen a bírák kiválasztására és az igazságszolgáltatási tanácsok vagy más szervek összetételére vonatkozóan; inkább azt jelentik, hogy a tagállamoknak az ilyen reformokat úgy kell megvalósítaniuk, hogy közben megfelelnek az uniós jog által velük szemben támasztott követelményeknek, amelyek közé tartozik a bíróságok és bírák függetlenségének a Charta 47. cikknek megfelelő fenntartására irányuló kötelezettség.

144. Mindamellett azok az érvek, amelyeket a legfőbb ügyész és Lengyelország a Lengyelországban és a más tagállamokban elfogadott megoldások közötti állítólagos hasonlóság alapján előterjesztettek, nem meggyőzőek. Amint azt a felperesek jelezték, a jelen ügyek a lengyelországi helyzetre vonatkoznak, figyelembe véve a jelen indítvány 132–135. és 139. pontjában említett szempontokat.⁹⁶ Talán azt is hangsúlyozni kell, hogy ebben az összefüggésben nincs a tagállamok között kettős mérce, mivel az uniós jogrendben semmiféle olyan tagállami intézkedés nem tolerálható, amely sérti a Charta 47. cikkében foglalt bírói függetlenséget.

4. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti értékelés

145. A Charta 47. cikkének megsértése mellett a bírói függetlenségre vonatkozó követelmények megsértése az alapeljárás körülményei között egyben olyan szerkezeti vagy általános rendellenességnek is minősül-e, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése⁹⁷ szempontjából veszélyezteti a bírói függetlenség lényegét, és ezzel tágabb értelemben sérti az EUSZ 2. cikk által védett jogállamiságot?⁹⁸

146. A Bizottság kontra Lengyelország (a legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre vonatkozó indítványomban (C-619/18)⁹⁹ azon a véleményen voltam, hogy a legfelsőbb bírósági bírák nyugdíjkorhatárának csökkentésére vonatkozó nemzeti intézkedések, amelyek nem nyújtanak megfelelő biztosítékot arra, hogy a szabályt az elmozdíthatatlanságukkal szemben megvédje és függetlenségüket biztosítsa, lényegében olyan szerkezeti rendellenességnek minősülnek, amely a legfelsőbb bíróság teljes bírói karát érinti. A Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) ügyre vonatkozó indítványomban (C-192/18)¹⁰⁰ ugyanerre a következtetésre jutottam a rendes bírósági bírák nyugdíjkorhatárának csökkentésére vonatkozó nemzeti intézkedések vonatkozásában, amelyek a teljes lengyel bírói kart érintették. A fenti mindkét reform általában véve érintette a lengyel igazságszolgáltatás szerkezetét.

⁹⁶ Megjegyzem, hogy a 2019. évi uniós igazságügyi eredménytáblán a felmérésben részt vevő 20 tagállam közül Lengyelország az egyetlen, ahol az igazságszolgáltatási tanács bírói tagjait nem kizárólag bírák javasolják és a parlament hagyja jóvá. Lásd: A 2019. évi uniós igazságügyi eredménytábláról szóló, 2019. április 26-i bizottsági közlemény, COM(2019) 198 final, 54. ábra, 55. és 62. pont. Lásd még: a Lengyelországról szóló, 2017. évi végleges EBESZ-vélemény, 4. lábjegyzet, 43–46. pont.

⁹⁷ Tanchev főtanácsnok Bizottság kontra Lengyelország (A rendes bíróságok függetlensége) ügyre vonatkozó indítványa, C-192/18, EU:C:2019:529, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd még: Tanchev főtanácsnok Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre vonatkozó indítványa, C-619/18, EU:C:2019:325, 63. pont, 41. lábjegyzet.

⁹⁸ Lásd különösen: 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet; C-64/16, EU:C:2018:117, 32. pont; 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 47. pont. Amint azt a Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ügyre vonatkozó indítványom, C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, 40. pontjában megjegyeztem, „a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésének veszélye fennállhat a kibocsátó tagállamban akkor is, ha az nem sérti a jogállamiságot.”

⁹⁹ EU:C:2019:325.

¹⁰⁰ EU:C:2019:529.

147. Megjegyzem, hogy a 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítéletben (C-619/18)¹⁰¹ a Bíróság – úgy tűnik – nem foglalkozott a bírák elmozdíthatatlanságát és függetlenségét védő szabályok megsértésének súlyosságával az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése vonatkozásában. Abban az ítéletben a Bíróság nem hivatkozott az említett szabályok szerkezeti vagy általános megsértésére.¹⁰²

148. Arra a következtetésre jutottam, hogy az alapeljárásban szereplő körülmények mindenképpen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdése megsértésének minősülnek.

149. Elsősorban amiatt jutok erre a következtetésre, mivel a lengyel jogszabály, amely létrehozott a legfelsőbb bíróságon belül egy új tanácsot – jelen esetben a fegyelmi tanácsot –, hogy járjon el azon legfelsőbb bírósági bírák ügyében, akiket idő előtt és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében jogellenesen nyugdíjaztak, elválaszthatatlanul összekapcsolódik azokkal a problémákkal, amelyeket a Bizottság kontra Lengyelország (a legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre (C-619/18) vonatkozó indítványomban vizsgáltam és amely a legfelsőbb bírósági bírákat általánosan érintette. Az említett ügyben 2019. június 24-én hozott ítéletében¹⁰³ a Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó intézkedések ellentétesek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével (lásd a jelen indítvány 2. pontját).

150. A KRS jelentős szerepet tölt be az említett új tanács bíráinak kijelölésében, ami közelebbről megvizsgálva ellentétes az ilyen szerveknek a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenségére vonatkozó európai és nemzetközi iránymutatásokkal (lásd a jelen indítvány 124–135. pontját). Ez lehetőséget biztosít, hogy a politikai hatalom jelentős mértékben befolyásolja a legfelsőbb bírósági bírák kijelölését, ami általánosan érinti a lengyel igazságszolgáltatás szerkezetét.

151. Ezenfelül az újonnan létrehozott fegyelmi tanács dönt azon bírák ügyében, akiket azok az intézkedések érintenek, amelyekről a Bíróság a közelmúltban, amint az imént említettem, megállapította, hogy sérti az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését (lásd a jelen indítvány 149. pontját). Figyelembe véve a KRS bíró tagjainak megválasztásáról szóló új intézkedések időzítését, és azt, hogy a KRS milyen szerepet tölt be annak eldöntésében, hogy kit jelölnek a fegyelmi tanácsba, ez hátrányosan befolyásolhatja az újonnan meghatározott nyugdíjkorhatárt elérő legfelsőbb bírósági bírák azon kilátásait, hogy független bíróság előtt tisztességes eljárás keretében támadhassák meg az őket hátrányosan érintő intézkedéseket.

152. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben felmerülő probléma közel áll a Bizottság kontra Lengyelország (a legfelsőbb bíróság függetlensége) ügyre vonatkozó indítványomban (C-619/18) általam vizsgált problémához, ezért ezt is szerkezeti és általános problémának kell tekinteni, amely így az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alapján garantált bírói függetlenség „lényegét” érinti.

¹⁰¹ EU:C:2019:531.

¹⁰² Vö.: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, különösen a 60., 73. és 74. pont.

¹⁰³ Bizottság kontra Lengyelország (a legfelsőbb bíróság függetlensége), C-619/18, EU:C:2019:531. Megjegyzem, hogy az említett ítélet 115. és 116. pontjában a Bíróság megállapította, hogy a bíró feladatai ellátásának a rendes nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbítására vonatkozó eljárással összefüggésben a KRS beavatkozása főszabály szerint olyannak bizonyulhat, hogy hozzájárul ezen eljárás objektívvé tételéhez, ez „csak akkor történhet azonban meg, ha az említett fórum megfelel bizonyos feltételeknek, nevezetesen maga független a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól, továbbá azon hatóságtól, amelynek állásfoglalást ad ki”.

E. A C-585/18. sz. ügyben előterjesztett második kérdés, a C-624/18. és a C-625/18. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdés, valamint a hatáskör megállapítása amiatt, hogy a fegyelmi tanács nem minősül független bíróságnak

153. Amennyiben a Bíróság megállapítja, hogy valamely végső fokon eljáró nemzeti bíróság olyan tanácsa, mint az alapeljárásban a fegyelmi tanács, nem felel meg a bírói függetlenséggel szemben támasztott uniós jogi követelményeknek, a kérdést előterjesztő bíróság arra a kérdésre keresi a választ, hogy valamely másik nemzeti bíróság, mint amilyen ő maga, az uniós jog alapján köteles-e mellőzni azon nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek a jogvitában kizárják a hatáskörét.

154. E kérdésre az alábbi okokból igenlő választ kell adni.

155. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az uniós jog elsőbbsége megköveteli, hogy az uniós jogi rendelkezéseket – hatásköreik keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróságok biztosítsák e rendelkezések teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörüknel fogva – eltekintve az azokkal ellentétes nemzeti rendelkezések – köztük az eljárásjogi rendelkezések – alkalmazásától, anélkül hogy kérniük kellene e nemzeti rendelkezések jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítését, vagy erre várniuk kellene.¹⁰⁴ A nemzeti bíróságok kötelesek a hatásköreik keretén belül biztosítani a jogalanyok számára a Charta 47. cikkéből eredő jogvédelmet és garantálni e cikkek teljes érvényesülését szükség esetén mellőzve az ellentétes nemzeti rendelkezések alkalmazását.¹⁰⁵

156. Ebből következik, hogy a jelen ügyekben mellőzni kell azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek valamely uniós jogi vonatkozású jogvitában való döntéshozatalra a végső fokon eljáró nemzeti bíróság olyan tanácsát ruházzák fel hatáskörrel, amely nem teljesíti a bírói függetlenségre a Charta 47. cikkben és/vagy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében meghatározott követelményeket. Amint azt a Bizottság megjegyezte, tekintettel arra, hogy a bírói függetlenség milyen fontos szerepet tölt be uniós szempontból a hatékony bírói jogvédelem magánszemélyek részére való biztosításában, a végső fokon eljáró bíróság valamely másik olyan tanácsának, mint az alapeljárásban kérdést előterjesztő bíróságnak, hivatalból képesnek kell lennie arra, hogy az említett elvvel összeegyeztethetetlen nemzeti rendelkezések alkalmazását mellőzze. A nemzeti bíróságok kötelesek hatékony jogorvoslatot biztosítani az uniós jog érvényesítése érdekében, amennyiben az más módon a nemzeti jog alapján nem elérhető.¹⁰⁶

VII. Végkövetkeztetés

157. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) által feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

1) A C-624/18. és C-625/18. sz. ügyben az első kérdést nem szükséges megválaszolni.

Másodlagosan a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével összhangban az Alapjogi Charta 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a tagállam végső fokon eljáró bíróságához benyújtott, e bíróság bírójával szembeni, életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre hivatkozó jogorvoslati kérelem és ezzel együttesen a bejelentett követelés biztosításának elrendelése iránti kérelem esetén e bíróság – az uniós jogrend által

¹⁰⁴ Lásd például: 2018. december 4-i The Minister for Justice és Equality és Commissioner of the Garda Síochána ítélet, C-378/17, EU:C:2018:979, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹⁰⁵ Lásd: 2018. április 17-i Egenberger ítélet, C-414/16, EU:C:2018:257, 79. pont.

¹⁰⁶ 2007. március 13-i Unibet ítélet, C-432/05, EU:C:2007:163, különösen a 40. és a 41. pont. Lásd például még: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. és 104. pont.

biztosított jogoknak a nemzeti jog szerinti ideiglenes intézkedések alkalmazásával megvalósított védelme érdekében – köteles mellőzni a jogorvoslati kérelemmel érintett ügyben az olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, amely a hatáskört a bíróság olyan szervezeti egysége számára tartja fenn, amely az annak keretében ítélkező bírák kijelölésének elmaradása miatt nem működik.

- 2) A bírói függetlenségnek a Charta 47. cikkében meghatározott követelményeit úgy kell értelmezni, hogy nem felel meg e követelményeknek a tagállam végső fokon eljáró bíróságának újonnan létrehozott, a nemzeti bíróság bírójának ügyében hatáskörrel rendelkező olyan tanácsa, amelyben kizárólag a bíróságok függetlenségének védelmére hivatott nemzeti szerv – vagyis a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) – által kiválasztott bírák ítélkeznek, amely szerv szervezeti felépítésére és eljárási módjára tekintettel nem biztosítja a jogalkotó és végrehajtó hatalomtól való függetlenséget.

Ugyanez ellentétes az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével is.

- 3) A tagállam végső fokon eljáró bíróságának az ügyben hatáskörrel nem rendelkező tanácsa – amely azonban megfelel az uniós jog azon bíróságra vonatkozó követelményeinek, amelyhez uniós jogi ügyben jogorvoslatot nyújtanak be – az uniós jog elsőbbsége értelmében köteles mellőzni az ezen ügyben hatáskörét kizáró nemzeti törvény rendelkezéseinek alkalmazását.